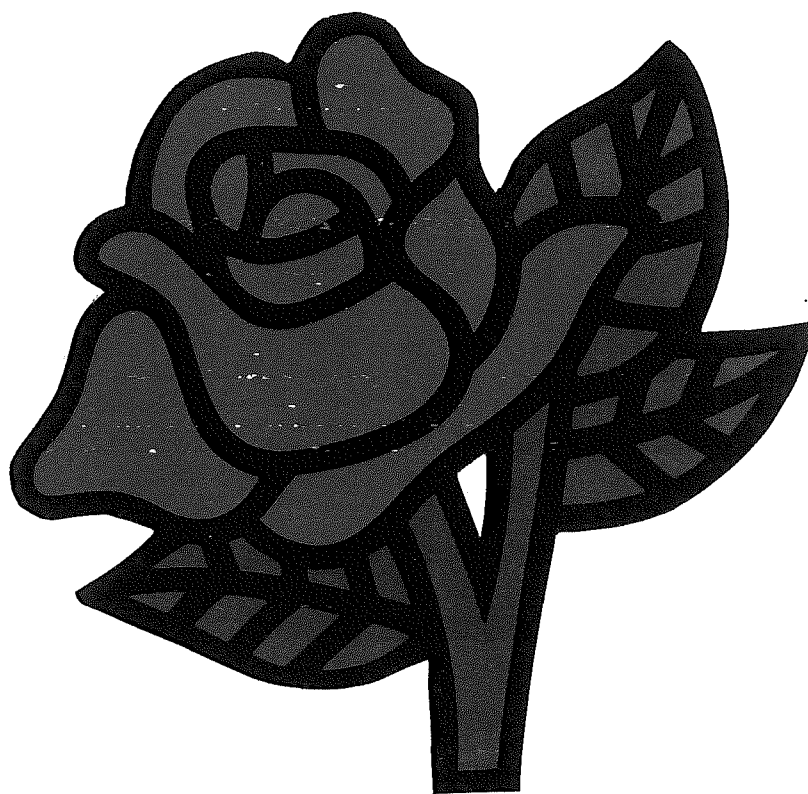

GRUMS
SOCIALDEMOKRATISKA
ARBETAREKOMMUN

1913 100 ÅR 2013

Min sång åt den, min sång, min hand
åt de vakande grå miljonernas folk
mitt liv åt de röda rosornas land
och de röda rosornas folk

Ture Nerman 1911

Frank Lassen

FÖRORD

I denna lilla skrift har jag försökt ge en rapsodisk bild av socialdemokratins utveckling i Sverige från August Palms tal 1881 till idag och vår arbetarekommuns historia under de senaste 100 åren.

När det gäller faktaunderlaget på det nationella planet har inte minst bokverket *"DET FÖRSTA SEKLET"* av Hans Haste varit till stor hjälp. När det gäller socialdemokratins historia i vår kommun har jag förlitat mig på gamla protokoll, tidningsklipp, olika skrifter samt mera osäkra personliga minnen från de senaste 50 åren.

Tyvärr har jag inte haft tillgång till Arbetarekommunens protokoll under några av de tidigare åren samt från 1957 och framåt. Även protokollen från Arbetarekommunerna/ soc. dem. föreningarna i Slottsbron, Segmon, Borgvik och norra Grums har saknats, liksom protokoll från våra kvinnoklubbar, broderskapare, SSU och Unga Örner. Detta bidrar till att bilden blir ganska ofullständig och koncentrerad till Grums.. En del av detta material kan kanske finnas på "folkrörelsearkivet" men tiden har inte medgivit att jag kunnat söka uppgifter där. Jag har även i huvudsak utelämnat de senaste 25 åren då ni ju alla säkert minns den tiden väl så bra som jag.

En historiebeskrivning över de gångna 100 åren kunde alltså vara betydligt fylligare och intressantare än vad jag med denna skrift förmått att åstadkomma. Härtill skulle det dock behövas åtskilligt grävande i folkrörelsernas och Värmlands Folkblads arkiv samt några hundra sidor till. Ett arbete som säkert vore intressant. Ni som har personliga minnen och kanske fotografier, kan också bidra till en fylligare bild av vår historia. Vad gäller de senaste 25 åren blir dessa ju inte historia förrän om 25 år. Om så skulle önskas är jag beredd att komplettera denna skrift inför vårt 125-årsjubileum

Frank Lassen

DET VAR SÅ DET BÖRJADE

- 1866** Den första socialistinternationalen bildas i Geneve. 3 plikter enades man om: *"Sanning – rättvisa – moral"* och inga skyldigheter utan rättigheter, inga rättigheter utan skyldigheter. (mål som vi väl långtifrån uppnått ännu)
Även kravet på 8 timmars arbetsdag framfördes.
- 1881** Hemkommen från Tyskland och Danmark håller August Palm sitt första offentliga föredrag. Detta sker i Malmö den 6 nov. och rubriken för föredraget var *"Hvad vill socialdemokraterna"*. Detta datum betraktas oftast som socialdemokratins födelse i Sverige.
- 1888** Från sin cell på Långholmen skriver August Palm till Branting att han anser att ett socialdemokratiskt parti bör bildas
- 1889** Den 19 - 22 april träffades representanter från 69 politiska och fackliga organisationer på snickeriarbetarnas lokal på Tunnelgatan 12 i Stockholm. Tobaksarbeterskan Alina Jägerstedt var det enda kvinnliga ombudet. Man valde 7 förtroendemän. Dessa var Hjalmar Branting, 29 år, journalist, värmlänningen Axel Danielsson, 26 år, journalist, J M Engström, 40 år, expeditör, Pehr Eriksson, 28 år, journalist, C L Lundberg, 30 år, agitator, August Palm, 40 år, skraddare och agitator samt Fredrik Sterky, 29 år och journalist. Trots att ombuden nästan uteslutande bestod av arbetare fanns dock ingen sådan i den första *"styrelsen"*.
1889 var medlemsantalet 3200 och hade 5 år senare blivit 64500.
- 1892** Den första kvinnoklubben och den första SSU (SDUK) klubben bildades .
- 1895** SSU fördömde Högers krigshot mot Norge.
- 1897** Axel Danielsson fick i uppdrag att skriva det första partiprogrammet, som kom att gälla till 1911. I Stockholm bildades den första konsumföreningen.
- 1898** Bildas LO och Socialdemokraterna erbjöds 2 platser i styrelsen. En av dem var Fredrik Sterky som även valdes till LO:s första ordförande.
- 1900** Sverige får sina första Folkets Hus och arbetarskalden K J Gabrielsson skriver följande dikt med titeln

"Tre Folkets hus"

*Vi bygga i glädje, vi bygga i sorg
vi bygga för framtida lycka.
Vi resa i höjden ett fäste, en borg
mot allt som vill släktet förtrycka.
Att redlighet trygga
vi bygga, vi bygga.*

Under dessa år och långt in på 1900-talet gjordes allt för att hindra socialdemokratins. Ingen mark uppläts till möten och ingen ville eller vågade hyra ut lokaler till politiska möten. Oftast blev lösningen någon av nykterhetsrörelsens eller fackets lokaler, och i stort sett alla ledande socialdemokrater drabbades regelbundet av fängelse och bötesstraff.

Och nu kan vi Socialdemokrater snart skriva en dikt över det sista Folkets Hus

Så började det ...

1908 **Danska kvinnor fick rösträtt i kommunalval**

1909 **Storstrejken**

1909 pågick 10 större arbetskonflikter. I mitten av juli beslöt SAF att utvidga konflikten och lockoutade 80.000 arbetare och den 2 aug. ytterligare 80.000. Den 4 aug. trädde LO:s strejkvarsel ikraft och konflikten omfattade nu 300.000 personer. Strejken kom att bli ett nederlag för LO. När strejkkassorna var tömda och regeringen vägrade bidra till medling kom strejkerna i stort sett att avbrytas under oktober men ännu vid årets slut var 25.000 arbetare lockoutade och först ett år senare upphävdes dessa formellt.

I Smedjebacken använde arbetarna ledig tid under strejken till att påbörja bygget av Folkets hus.

Socialdemokraternas politiska genombrott 1911

1911 års riksdagsval var det första efter beslutet om ändrad valordning 1907–1909. För socialdemokraterna var förutsättningarna inte särskilt goda. Den "allmänna rösträtten" uteslöt fortfarande inte bara kvinnorna, utan också minst en tredjedel av männen, som föll för olika streck. Dessutom var arbetarrörelsen kraftigt försvagad efter 1909 års storkonflikt. Både fackföreningarna och partiorganisationerna hade förlorat en stor del av medlemskåren, ekonomin var dålig, nederlagets pessimism och bitterheten ännu inte övervunna.

Ändå blev valet en framgång så stor att den överraskade inte bara de borgerliga utan också socialdemokraterna själva.

1911 års valrörelse har betecknats som den första moderna i Sverige. Omfattande valagitation bedrevs, framför allt av socialdemokraterna. Röda rosen blev partiets symbol och användes under två årtionden också som 1 maj-märke.

Ett uppmärksammat inslag i valrörelsen var de "röda bilar", som socialdemokratiska ungdomsförbundet sände ut. Förbundet köpte två bilar, varav åtminstone den ena var en Buick, som kallades "Mathias", och hyrde ytterligare en. I varje bil medföljde två talare. Flertalet av partiets stora agitatorer reste under någon tid med en av de röda bilarna, som inledde sina turnéer i maj och fortsatte till valet i september.

PIONJÄRER OCH LEDARE

1881 - 1996

AUGUST PALM

15/2 1849 – 14/3 1922

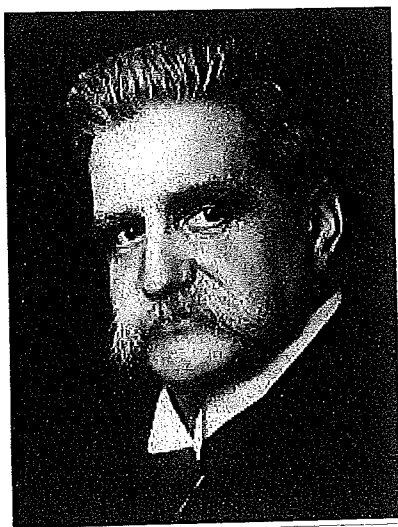
Vår kanske främste agitator
Tog initiativ till bildandet
av vårt parti.

Sång till Kata

Om Kata Dalström, den mest kända och bland motståndarna mest fruktade kvinnliga agitatorn inom arbetarrörelsen, skrev Bernhard Eriksson i socialdemokratiska ungdomsförbundets tidning Stormklockan 1916 följande vers:

Och Kata och ja' –
och knata åsta
per tåg, båt och bil i yra och il
från Ystad till Kil
mång hundra mil
och jämt hålla uppe tonen.

HJALMAR BRANTING

23/11 1860 – 24/2 1925

Var med och bildade vårt
parti 1889 och ordförande
1908 – 1925. Vår första
Soc. Dem. Statsminister

KATA DALSTRÖM

18/12 1858 – 11/12 1923

Pionjär och agitator.

"Landsvägspredikanten"

som var fruktad för sin
vassa tunga och den första
kvinnan som ägnade sig åt
politiken på heltid.

FREDRIK STERKY

11/1 1860 – 11/1 1900

En av förgrundsfigurerna vid partiets bildande. LO:s första ordförande 1898. En post som han innehade endast 2 år då han avled i lunginflammation som han ådragit sig i samband med Axel Danielssons begravning.

ERNST WIGFORSS

24/1 1881 – 2/1 1977

Deltog i byggandet av folkhemmet. En av partiets främsta ideologer. Finansminister 1925 - 1926 och 1932 - 1949

AXEL DANIELSSON

Född i Stavnäs socken 15/12 1863 och avliden i Tyskland 30/12 1899

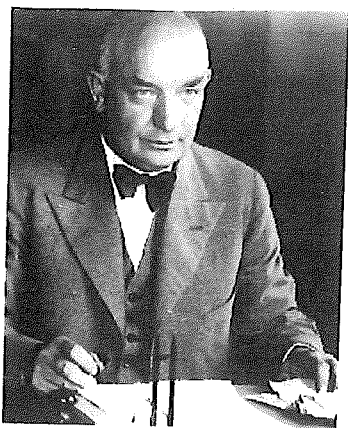
En värmlänning som spelade en stor roll som journalist och agitator under socialdemokratiens födelse. Grundade tidningen "Arbetet" och skrev det första partiprogrammet.

GUSTAV MÖLLER

6/6 1884 – 15/8 1970

Socialminister 1924 – 1926 och större delen av 1930-talet och fram till 1951. Tippad att efterträda Per Albin Hanson som statsminister 1946 men fick ge vika för Tage Erlander. Räknas som den främste byggaren av "Folkhemmet".

PER ALBIN HANSSON
28/10 1885 – 6/10 1946
Efter 4-årig folkskola började
han arbeta vid 12 års ålder.
Partiordförande 1925 – 1946
Statsminister 1932 – 1946

TAGE ERLANDER
13/6 1901 – 21/6 1985
Värmlänningen som blev
Sveriges "längste" statsminister.
Var partiordförande och
statsminister 1946 – 1969.
Med 23 år som regeringschef
är han den som innehaft
denna post, i obruten följd,
längst i världen

PER EDVIN SKÖLD
25/5 1891 – 13/9 1972
En av socialdemokratins stora
politiker. Var under 1930-talet
Jordbruksminister och handels-
minister samt försvarsminister
1949 – 1955

ALVA MYRDAL
31/1 1902 – 1/2 1986
Statsråd 1966 – 1973
Nedrustningsminister och erhöll
Nobels fredspris 1982

TORSTEN NILSSON
1/4 1905 – 14/12 1997
Muraren som blev ordförande
i SSU 1934 – 1940. Partisekreterare,
1940 – 1945. Därefter och till 1962
var han i tur och ordning kommuni-
kationsminister, försvars-
minister, socialminister och
utrikesminister. Riksdagsledamot
fram till 1976. En av partiets verkliga
Trotjänare.

GUNNAR STRÄNG

23/12 1906 – 7/3 1992

**Efterträdde Per Edvin Sköld
som finansminister 1955 och
Innehade denna post till 1976**

Varning för Sträng

Enligt min mening är det befogat att med största vaksamhet följa särskilt herrarna [John] Ericsson och [Gunnar] Sträng. Den senare är en mycket begåvad, men ytterst självsäker herre, vars snabba avancemang gjort honom åtskilligt överlägsen. En kritik, som bidrager till att återupprätta hans balans, kan bli av stor betydelse för svensk politik, där han troligen under de närmaste årtiondena kommer att spela en stor, ja måhända mycket stor roll."

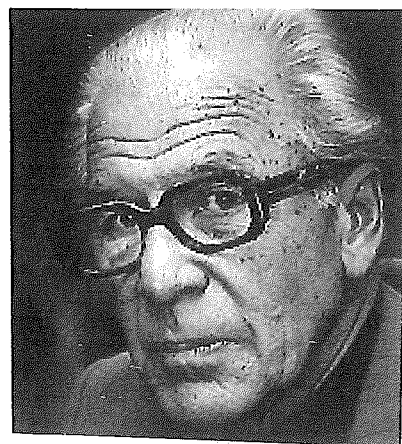
– Folkpartiledaren Bertil Ohlin i förtroligt brev till folkpartitidningarnas redaktörer, 1947.

ULLA LINDSTRÖM

15/9 1909 – 10/7 1999

**Statsråd 1954 – 1966 med ansvar
för familje- bistånds- och
flyktingfrågor. Enda kvinna i
Tage Erlanders regering och den
första kvinnan som tillförordnad
Statsminister.**

SVEN ASPLING

28/8 1912 – 6/2 2000

**En värmlänning från Filipstad och
Journalist på Värmlands Folkblad.
Socialminister 1962 – 1976
Han utvecklade den socialpolitik
som Gustaf Möller skapat och
Införde 4 veckors semester.**

KJELL-OLOF FELDT

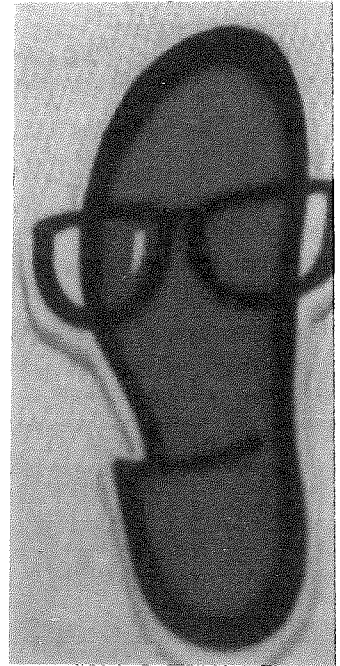
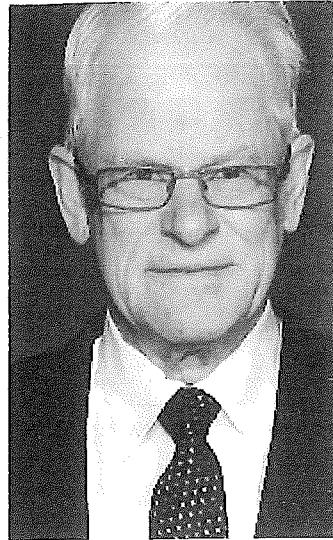
Född 18/8 1931 i Holmsund

**Handelsminister 1970 -1975 och
finansminister 1982 – 1990**

OLOF PALME

Född i Stockholm 30/1 1927
Och mördad 28/2 1986
Började som studentpolitiker
och Erlanders talskrivare.
Innehade en rad statsrådposter.
Partiordförande från 1969 och
fram till sin död. Han var
statsminister 1969 – 1976 och
från 1982 fram till sin död.

INGVAR CARLSSON

Född den 9/11 1934 i Borås.
1961 – 1967 ordförande i SSU.
Utbildningsminister 1969 – 1973. Statsråd
och vice statsminister 1982 – 1986
Har varit bostads- och miljöminister.
Statsminister 1986 – 1991 och 1994 - 1996

SÅ BÖRJADE DET I GRUMS

Protokol fört vid möte med inbjudna
för bildande av Grums Arbetskommun
Lördagen den 8 Juni 1913 kl 8 em i
Oryktarhills lokalen Grums.
§ 1.

Mötet öppnades av J. A. Malin som hälsade
de närvarande välkomna samt kortfattat redogjorde för
en arbetarkommuns stora betydelse i både Grummalen
och Politiskt hänseende hvarefter frågan framställdes till
de närvarande om de var villiga att från denna dag
bilda Arbetskommun hvilken fråga enhälligt
besvarades följande 12 personer anmälde sig som
medlemmar Sigurd Olsson J. A. Malin Oskarsen
Bros Johansson Einar Sacholm Ande Jonsson
Axel Alsson Axel Frykholm Herman Jansson
A. Jonsson E. J. Andersson J. B. Andersson
Hvarefter val av intressstyrelse bestående av
två man väkställdes till och valdes J. A. Malin
och undertecknad som sekreterare hvilka styrelsen
skulle kvarstå till konstituerande möte
Söndagen den 9 Juni k

§ 2.

På förslag av undertecknad beslutades att till konstituerande möte den 29 juni kalla Charrell från Gamlstad att samvara med sagde möte och hålla föreläsning. att tillskriva Charrell uttrycks åt undertecknad

§ 3.

att till konstituerande möte utvalda Programföreläsning valdes Sigurd Åsman Herman Jansson och undertecknad.

§ 4.

Do ick vidare förkom avslöta mötet

Så som ovan

Oskar Jansson

H. f. Sekretär

Jussens
J. A. Malm
ordförande.

VID DET KONSTITUERANDE MÖTET DEN 5:e JULI VALDES J. A. MALM TILL ORDFÖRANDE. TILL LEDAMÖTER I STYRELSEN VALDES OSKAR JANSSON, HERMAN JANSSON, SIGURD ÅSMAN OCH AXEL OLSSON.
11 NYA MEDLEMMAR VALDES IN VID DETTA MÖTE

1913

- 12/7** Beslutade man att ansluta sig till partiet. Mötet valde en litteraturkommitté som skulle svara för partipressens spridning. En agitationskommitté på 3 personer tillsattes. De skulle gå till Agnhammar och där bedriva kraftig agitation på därvarande kamrater. Förslaget att skriftligen inbjuda kamraterna på Gruvön (sågverket) att ingå i arbetarekommunen avslogs.
- 27/7** 4 nya medlemmar invaldes. 2 uppbördsmän valdes. Pontus Johansson till distriktet Bråten och Robert Andersson för Slottsbron (gamla Slottsbron)
- 10/8** Man beslutade att hålla 2 möten i månaden och att tillsammans med Verdandi anordna en konsert med "Gatans sånger och dikter"
- 24/8** De första 2 kvinnliga medlemmarna invaldes, Lotten Malm och Elin Andersson. Dessa valdes omgående till festkommitté med uppgift att inbringa pengar till arbetarekommunens kassa. Något piano till konserten hade man ännu inte lyckats anskaffa.
- 28/8** Besluts hålla ett öppet möte kring kommunens förslag till ordningsstadga för stationsområdet.
- 20/11** Ett förslag att anordna en familjefest under julen hänsköts till ett extra möte då dagens möte var dåligt besökt.
- 9/12** Man beslutade att anordna familjefesten. J.A. Malm höll ett anförande och den kvinnliga rösträtten diskuterades livlig. I protokollet noteras att diskussionen får vara svar på frågan.
- 18/12** Beslutades att deltaga i en av partidistriktet anordnad konferens i Haga ordenshus i Karlstad. Med röstsiffrorna 13 – 2 utsågs J.A. Malm att deltaga.

Tio socialistiska bud

- 1) Älska dina skolkamrater, som skall bli dina arbetskamrater i livet.
- 2) Älska lärandet, som är själens föda; var så tacksam mot dina lärare som mot dina föräldrar.
- 3) Gör varje dag nyttig genom nyttiga dåd och vänliga handlingar.
- 4) Hedra goda mäniskor; var hövlig mot alla; förtryck ingen.
- 5) Hata ingen och tala icke illa om någon. Var icke hämndgirig men försvara din rätt och gör motstånd mot förtryck.
- 6) Var icke feg. Var de svagas vän och älska rättvisan.
- 7) Kom ihåg att allt gott på jorden är producerat av arbete. Den som njuter av sitt arbete för sig själv, stjälar sitt bröd från arbetaren.

8) Iakttag och tänk för att upptäcka sanningen. Tro icke det som står i strid mot förnuftet och bedrag aldrig dig själv eller andra.

9) Tro icke att den som älskar sitt land måste hata och förakta andra nationer eller önska krig, vilket är en kvarleva av barbariet.

10) Se fram mot den dag, då alla män och kvinnor skall vara fria medborgare i samma fädernesland och lever tillsammans som bröder och systrar i fred och rättfärdighet.

— Denna text hade engelskt ursprung, var tänkt att användas i de socialistiska söndagsskolornas verksamhet och infördes i socialdemokratiska partistyrelsens verksamhetsberättelse 1914.

1914

Sverige 1914

1914 var det kanske mest dramatiska året i senare svensk historia. Den nationalistiska och försvarsvänliga rörelse som pågått de närmast föregående åren kulminerade med bondetåget 6 februari. 30 000 "bönder och lantmän" uppvaktade kungen, som i sitt svarstal (skrivet av bl a Sven Heddin) underkände regeringens försvarspolitik.

Den 8 februari ordnades i Stockholm ett arbetartåg, som samlade omkring 50 000 deltagare. En deputation väddade till regeringen att inte falla undan för "den pågående besinningslösa rustningsagitationen" och försäkrade att svenska folket inte skulle böja sig under en personlig kungamakts vilja.

Två dagar senare, 10 februari, avgick Staaffs regering, borttvingad av den personliga kungamakten. Landshövding Hjalmar Hammarskjöld bildade ny regering, sedan landshövding Louis De Geer som först fått erbjudandet hade misslyckats.

Borgmästare Carl Lindhagen hade under arbetartåget utropat ett leve för republiken, för vilket han dömdes till böter.

I 1 maj-demonstrationen i Stockholm framfördes krav på republik, trots polismästarens förbud mot denna paroll.

På den nya regeringens begäran upplöste kungen riksdagens andra kammare och nyval förrättades under våren. Liberalerna gick tillbaka, högern gick kraftigt framåt liksom socialdemokratin som ökade från 64 till 73 mandat.

I september hölls ordinarie riksdagsval, varvid liberalerna minskade ytterligare och socialdemokratin ökning fortsatte (från 73 till 87 mandat).

Socialdemokratiska partikongressen genomfördes i två omgångar: den inleddes kort före krigsutbrottet, ajournerades och fortsatte i november. Kongressen uttalade sig för Sveriges neutralitet i den europeiska konflikten. Vänsterföreningen "förbjöds" och ungdomsförbundet tillsades att "främja partiets verksamhet i full överensstämmelse med av partiet och dess underavdelningar fattade beslut".

Statens arbetslöshetskommission (AK) inrättades.

De kommunala myndigheterna i Stockholm införde spritransonering (brattssystemet). August Palm sökte utan framgång åtala systembolaget, som vägrat honom köpa brännvin utan motbok.

..... OCH I GRUMS

15/1 Resultatet av familjefesten var 8 kr. i inkomst medan utgifterna blev 8 kronor och 58 öre. Eldare Berglund och skraddare K.G. Kihlbom utsågs som kandidater till landstinget.

25/1 Vid det första ordinarie årsmöte omvaldes J.A. Malm till ordförande. Man beslutade att hålla ett opinionsmöte mot "Bondetåget" samt beslutade att agitationsmöten skulle hållas i Borgvik, Agnhammar, Gruvön och Slottsbron
Behållningen i kassan var 10,77 kr.

8/3 Beslutades anslå 5 kr. till västra valkretsen. Mötet avslutades med en demonstration

10/3 En 3-mannakommitté utsågs med uppgift att sprida socialdemokratin. 4 personer utsågs att dela ut valsedlar vid det kommande valet.

26/4 Frågan om skolbarnens förvaring av ytterkläder diskuterades. En kommitté fick i uppdrag att undersöka frågan och därefter återkomma.

Kampen för kvinnornas rösträtt skulle fortsätta länge än.

1914

16/5

J.A. Malm utsågs till kandidat till partikongressen.

24/5

En danstillställning som hållits den 17/5 hade givit inkomster på 25,05 kr. och utgifter på 18,64. Ett välkommet överskott på 6,41 kr. till kassan.

12/7

Kommittén som hade i uppdrag att avskriva röstlängden, uppläste avskriften. Mötet gjorde det uttalande att kommunens medlemmar skulle agitera för att de som saknade rösträtt skulle bevaka den före 15 juli.

Kvinnor kunde i princip delta i kommunalvalen fastän flertalet i praktiken saknade denna möjlighet till följd av gällande krav på förmögenhet och inkomst. Denna vackra teckning av kamratskap mellan kvinnor och män, införd i Social-Demokraten till kommunalvalen 1913, torde vara ett av de allra första tillfällen då en kvinna förekom i valpropagandan. "Hand i hand måste arbetarklassens män och kvinnor tåga fram mot ljusare och lyckligare tider", står det i bildtexten.

Fram till 1910 fungerade rösträttssystemet vid kommunalval på så sätt att de 200 mest förmögna styrde över Göteborgs 100.000 innevånare. I Stockholm med 270.000 innevånare härskade 1 procent över 99 % av innevånarna och i 44 kommuner ägde 1 – 3 personer majoriteten av alla röster. 1910 skedde en modifiering av rösträtten, som dock fortfarande inte gällde alla och endast förmögna kvinnor hade kommunal rösträtt. Högern ansåg att en allmän kvinnlig rösträtt var löjlig.

17/8

Partivän Elmgren kommer till Grums för att hålla föredrag. Beslöts att inte ta inträde till detta möte, men istället upptaga kollekt.

23/8

Styrelsen beslöt rekvirera 50 ex av Värmland Folkblads valtidsning. Vidare rapporterades att kollekten vid Elmgrens föredrag gav 11,50 kr. Bildandet av en kooperativ handelsförening diskuterades, men frågan bordlades tills vidare.

11/10

Föreslogs att en talare från kooperativa förbundet skulle inbjudas till ett kommande möte.

19/11

Väcktes frågan om hur nykterhetsarbetet bedrivs i Grums Kommun. Då mötet var dåligt besökt beslöt man hänskjuta frågan till styrelsen. Vidare beslöt man att uppmana partistyrelsen bojkotta Sven Hedins bok.

1915

- 24/ Uppdrogs åt styrelsen att anordna en fingerad kommunstämma så att medlemmarna kan få en inblick i stämmans arbete.

Man skulle kunna tycka att man kunde gå på själva stämman, och för att där se hur det gick till. Problemet vid den tiden, och ytterligare många år, var att stämman alltid lades på dagtid, för att på så sätt hindra arbetare att gå på stämman, enär dom aldrig fick ledigt från arbetet. För att försvåra för dem som trots allt var lediga, förlades stämmorna oftast ute i bygden på avstånd som krävde tillgång till hästskjuts eller cykel. Något som arbetare ju knappast hade. (Arbetarekommunens möten hölls alltid på lördags- eller söndagseftermiddag)

- 21/2 Redovisningen av verksamheten visade n.l.a. att det hållits 5 offentliga möten samt 22 medlemsmöten !! Medlemsantalet hade ökat från 35 till 45. Vidare hade man tagit initiativ till 3 gemensamma möten med Eds, Segerstads, Nors och Säfles arbetarekommuner.

Man hade spridit 500 valmanifest och 1500 upprop av olika slag. Böcker och broschyrer hade inköpts från Tidens och Frams förlag. Antalet prenumeranter på "Socialdemokraten" hade ökat till 53 och man hade sålt mellan 50 – 75 ex. i veckan av Värmlands Folkblads valtidsning. Inkomsterna under året hade varit 232,56 kr. och utgifterna 215,56 kr.

- 7/3 Familjefesten den 28/2 gav ett netto på 2,75 kr och J.A. Malms reseräkning på 3,45 kr godkändes. Ett förslag till kommunalpolitiskt program diskuterades.

- 25/3 Medlemsavgiften bestämdes till 10 öre per kvartal.

- 25/4 Beslöts att sälja andelar i partiets tidningsföretag för att hjälpa detta att starta en socialdemokratisk tidning i Värmland.

- 27/6 Beslöts hållas en medlems- och familjefest vars behållning skall gå till bildandet av tidningen.

- 27/10 Beslöts att begära att minst hälften av hundskatten skulle till kläder och skor till fattiga skolbarn och resten till kommunens nykterhetsarbete.

- 28/11 J.A. Malm rapporterade från kommunstämman och att stämman beslutat fördela hundskatten enl. följande:

Till fattiga barns beklädnad	150 kr.
Sockenbiblioteken	75 kr.
Nykterhetskassan	25 kr. och med skyldighet för dess
kassör att undervisa barnen i detta ämne	

1916 Ansöker kvinnoklubbmedlemmarna i Ed, och som är bosatta i Grums, att få bli kollektivanslutna till Grums Arbetarekommun.

1917 PARTISPLITTRINGENS ÅR

Kortfattat kan man beskriva händelserna som så. En mera vänsterbetonad minoritet började allt mer frondera mot partiledningen. Mest kritiska var SDUK (SSU). Detta slutade med att partiledningen bröt med SDUK samtidigt som vänsterfalangen lämnade partiet och uppmanade sina anhängare att ansluta sig till utbrytarna. Dessa grupper kom att bilda det kommunistiska partiet och SDUK de kommunistiska ungdomsförbundet. Majoritetsgruppen bildade härvid ett nytt socialdemokratiskt ungdomsförbund (SDUK). Ute i landet gick 3 partidistrikt och ett antal arbetarekommuner över till kommunisterna. Dessa händelser ger förklaringen till att socialdemokraterna alltid drivit en hård kamp mot kommunismen. Även i Grums blev det strid.

1/4 På detta möte i arbetarekommunen begärdes att man skulle ansluta sig till utbrytarna. En omröstning med handuppräckning slutade med 11 röster för partilinjén och 10 för utbrytarna. En ny omröstning genomfördes med namnupprop. Denna slutade 12 – 9 för partilinjén. Då många av medlemmarna inte var med på mötet, beslöts att dessa skulle få röstsedlar vilka skulle vara inlämnade senast 1 maj.

17/6 På detta möte konstaterades att det slutliga resultatet blev 23 – 19 till partilinjén. Detta ledde till att 13 medlemmar, varav flera i styrelsen, begärde sitt utträde ur arbetarekommunen med omedelbar verkan.

8/7 Mötet valde en ny styrelse som kom att bestå av Jo. C. Carlsson (gamla)Slottsbron, B.A. Bengtsson och Axel Frykman stationssamhället, Axel Larsson Agnhammar och Ragnar Bengtsson. Olika kommittéer och revisorer valdes. Här finner vi namn som August Sundh, Cael Schönn och Carl Andersson-Fisk. Vederbörliga handlingar och kassan, innehållande 9,98 kr. , hade överlämnats till arbetarekommunen 2 dagar tidigare. Frågan om omröstningen till det kommande riksdagsvalet behandlades på detta möte, liksom en del "bortglömda" cirkulär. 4 nya medlemmar invaldes.

Oktoberrevolutionen i Ryssland, och Lenins maktövertagande stärkte säkerligen Sveriges nya kommunistiska parti.

Protokoll från och med 1918 till början av 1923 saknas, varför jag ej kunnat följa de kommande årens utveckling i vår arbetarekommun

1919 – 1924

- 1919** Beslutar riksdagen att kvinnorna skall få lika rösträtt
- 1920** Vi får den första socialdemokratiska regeringen. Den sitter i 7 månader
Sverige blir medlem i NF (senare FN)
Mannens målsmansrätt över kvinnan upphävs
Det socialdemokratiska kvinnoförbundet bildas
I USA får kvinnorna rösträtt
- 1921** Detta år kunde kvinnorna för första gången nyttja sin nyvunna rösträtt.
Se valresultaten på följande sidor.
(I Schweiz fick kvinnorna först 1990 rösträtt även i den sista kantonen 1990)
- 1923** Detta år kom att präglas av en rad arbetskonflikter. Nöden var utbredd bland arbetare och 30.000 svenskar emigrerade.
LO:s medlemsantal översteg för första gången 300.000 medlemmar.
Grums arbetarekommuns årshyra för Folkets hus var 15 kr. allt i allt.
- 1924** I riksdagsvalet till andra kammaren erhöll vårt parti för första gången över 40 %. (Ett resultat som väl skulle vara ganska bra 2014)
Arbetarekommunen ansökte om ett bidrag på 10 kr. från de olika fackföreningarna.

VAL I SVERIGE 1911 – 1988

Här redovisas utgången av val i Sverige från 1911, då den utvidgade rösträtten för män började tillämpas (som kallades "allmän" men hade betydande inskränkningar) till 1988.

Materialet är uppdelat i tre grupper. Den första omfattar perioden 1911-20. Den andra avser tiden från 1921, då den allmänna politiska rösträtten första gången tillämpades (i kommunalvalet hade den allmänna rösträtten dock gällt från 1919) till 1968. Den tredje perioden behandlar enkammarriksdagens tid dvs från 1970.

Alla partier med undantag för det socialdemokratiska har bytt namn ett eller flera gånger. Här användes nu giltiga partinamn.

Följande övriga förkortningar användes: A = andrakammarval, K = kommunalval. R = riksdagsval (dvs till enkammarriksdagen).

Val 1911 – 1920

År	Val	Val- delt	M	C	Fp	S	Vpk	Övr
1911	A	57,0	31,2	—	40,2	28,5		
1914 apr	A	69,9	37,7	—	32,2	30,1		0,1
1914 sept	A	66,2	36,5	0,2	26,9	36,4		0,0
1917	A	65,8	24,7	8,5	27,6	39,2		0,0
1919	K	63,3	24,9	13,2	25,4	36,3		0,2
1920	A	55,3	27,9	14,2	21,8	36,1		0,0

Val 1921 – 1968

År	Val	Val-delt	M	C	Fp	S	Vpk	Övr
1921	A	54,2	25,8	11,1	19,1	39,4	4,6	0,0
1922	K	38,2	31,8	11,9	17,1	34,7	4,5	0,0
1924	A	53,0	26,1	10,8	16,9	41,1	5,1	0,0
1926	K	49,8	28,9	11,7	16,1	39,0	4,1	0,2
1928	A	67,4	29,4	11,2	15,9	37,0	6,4	0,1
1930	K	58,2	28,4	12,5	13,5	41,4	4,0	0,2
1932	A	67,6	23,5	14,1	11,7	41,7	8,3	0,7
1934	K	63,6	24,2	13,3	12,5	42,1	6,8	1,1
1936	A	74,5	17,6	14,3	12,9	45,9	7,7	1,6
1938	K	66,0	17,8	12,6	12,2	50,4	5,7	1,3
1940	A	70,3	18,0	12,0	12,0	53,8	4,2	0,0
1942	K	66,9	17,6	13,2	12,4	50,3	5,9	0,6
1944	A	71,9	15,9	13,6	12,9	46,7	10,5	0,7
1946	K	72,0	14,9	13,6	15,6	44,4	11,2	0,3
1948	A	82,7	12,3	12,4	22,8	46,1	6,3	0,1
1950	K	80,5	12,3	12,3	21,7	48,6	4,9	0,2
1952	A	79,1	14,4	10,7	24,4	46,1	4,3	0,1
1954	K	79,1	15,7	10,3	21,7	47,4	4,8	0,1
1956	A	79,8	17,1	9,4	23,8	44,6	5,0	0,1
1958	A	77,4	19,5	12,7	18,2	46,2	3,4	0,0
1958	K	79,2	20,4	13,1	15,6	46,8	4,0	0,1
1960	A	85,9	16,5	13,6	17,5	47,8	4,5	0,1
1962	K	81,0	15,5	13,1	17,1	50,5	3,8	0,0
1964	A	83,9	13,7	13,2	17,0	47,3	5,2	1,8
1966	K	82,8	14,7	13,7	16,7	42,4	6,4	3,6
1968	A	89,3	12,9	15,7	14,3	50,1	3,0	4,1

Val 1970 – 1988

År	Val	Val-delt	M	C	Fp	S	Vpk	Mp	Övr
1970	R	88,3	11,5	19,9	16,2	45,3	4,8		2,3
1970	K	88,1	11,7	19,5	16,2	45,6	4,4		2,6
1973	R	90,8	14,3	25,1	9,4	43,6	5,3		2,3
1973	K	90,5	13,9	23,7	10,4	43,2	5,1		3,7
1976	R	91,8	15,6	24,1	11,1	42,7	4,8		1,7
1976	K	90,4	15,1	22,1	11,3	43,0	4,9		3,6
1979	R	90,7	20,3	18,1	10,6	43,2	5,6		2,1
1979	K	89,0	18,6	17,7	10,4	43,0	5,8		2,4
1982	R	91,4	23,6	15,5	5,9	45,6	5,6	1,7	3,8
1982	K	89,6	21,7	15,3	6,0	45,5	5,4	1,6	2,1
1986	R	89,9	21,3	12,4	14,2	44,7	5,4	1,5	0,5
1985	K	87,8	20,6	11,9	12,4	42,6	5,3	2,5	2,8
1988	R	86,0	18,3	11,3	12,2	43,2	5,8	5,5	0,7
1988	K	84,0	18,1	12,5	11,3	41,6	5,5	5,6	2,6

Enkammarriksdag

Från år 1970 tillämpades den nya valordningen med samtidigt val till enkammarriksdagen, landsting och kommunfullmäktige.

I 1985 års riksdagsval förekom samverkan mellan centern och KDS, som därmed för en period kunde placera sin partiledare Alf Svensson i riksdagen. KDS fick 2,5 % av rösterna, som inte räckte till eget mandat.

KAMPEN FÖR KVINNANS LIKA RÖSTRÄTT KOM ATT BLI LÅNG OCH HÅRD

En kväll kort före jul 1898 vandrade en skara arbetare i Karlstad till en liten möteslokal. De var medlemmar av träarbetarnas diskussionsklubb. Denna kväll skulle de ägna frågan om kvinnors rösträtt, en rättighet som de själva ännu saknade. Tack vare en duglig sekreterare kan vi bli delaktiga av vad dessa män tänkte om hustrur, systar, mödrar och andra kvinnor. Mötesprotokollet är visserligen ganska långt men så betydande för en proletär kvinnosyn att det här återges i sin helhet:

Jansson Yttrade att kvinnan är för närvarande alldeles oduglig att ha allmän rösträtt.

Landgren Vi skall fostra kvinnan så att hon kommer att stå gemnsides med oss.

Olsson Kvinnan är inte skapad att stå gemnsides med mannen hon är i sitt ursprung skapad till en hjälp åt mannen.

Bäcksten Kvinnan är ej lämplig att ha rösträtt därför att hon ej kan sätta sig in i eller delta i någon reform.

Pettersson Den starkastes rätt vinner för det är många omständigheter som gör att kvinnan ej är lämplig att det är deras natur och deras långa arbetstid och som förhållandena nu är är det oklokt att sätta kvinnan jemnhög med mannen.

Setterfeldt Kvinnans plats är i hemmet och i hushållet och hon är ej ägnad att delta i någon reform.

Lundgren Männen bör upplysa kvinnan om sådana saker.

Larsson En stor del av kvinnorna och äfvenså männen äro ej lämpliga att ha rösträtt och naturligt är att kvinnan är på återkälken att mycket bör göras för att få henne framåt att hennes plats är i hemmet och att hon är lika värd som mannen och att först skall vi sträfvä för att alla män först får rösträtt.

Bäcksten Skulle kvinnan få rösträtt så skulle männen bli helt och hållet barrikaderade.

Pettersson Man bör i de små inplanta och lära dem så att den moderna läran helt och hållet blir medärfd får kvinnan rösträtt nu så skulle samhället helt och hållet vridas på sned.

Larsson Det anses som en fäderneärfd dogm att kvinnan står der hon nu står det fins en stor del bland kvinnorna med intellegens och hvarför uteslänga dessa och ej låta dem få aflägga röst det är orättvist.

Bäcksten Med vad rätt skall man uteslänga halfva menskligheten att det är oklokt för sådan sak [?]. Arbetarna skulle derigenom utgå med majoritet.

Kvinnor demonstrerar för medborgarrätt 1 maj i Stockholm 1909.

Socialdemokraternas krav var kategoriskt och följde uttalandet från 1889: lika och allmän valrätt för män och kvinnor. Reformen innebar således en kompromiss som gjorde bl a den unge Per Albin Hansson mycket upprörd (se volym I, sidan 245–246). Hjalmar Brantings inställning i frågan var naturligtvis också tveklös. I en hälsning 1917 till Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt förklarade han: "Den tid vi genomlida har klarare än någonsin strukit under att våra samhällens bestånd vilar ej blott på männens, utan även på kvinnornas solidaritet, med det bästa och bärande i densamma, och den förödmjukande undantagsställning, vari de svenska kvinnorna kvarhållits, i jämförelse med sina övriga nordiska systrar, måste väl komma att verka som en särskild sporre till att bland kvinnorna själva göra anslutningen till rösträttskravet så stark och omfattande, att inga obotfärdigas förhinder kan längre stå det mot."

Efter nära fyrtio år av rösträttskamp nåddes den slutliga segern 1918–21. I december 1918 reformerades den kommunala rösträtten (40-gradiga skalan upphävdes) och högern gjorde principutfästelser att inte motsätta sig total författningsreform. 23 maj 1919 beslutade riksdagen om allmän och lika politisk rösträtt och lika valbarhet för kvinnor och män. I Stockholm firades segern med stor fest i Folkets hus, där Branting talade om "demokratins nya tid".

Eftersom det var en grundlagsreform måste lagändringen bekräftas av en följande riksdag, vilket skedde i januari 1921.

1925 J.A. Malm, som varit ordförande sedan starten 1913, fränsett några månader i samband med partisplittringen, efterträddes av Johan E. Carlsson och blev nu själv vice ordförande.

Folkets hus vaktmästare Alfred Andersson fyller 50 år. Med anledning av hans plikttrogna tjänst beslöts att anordna en hyllningsfest för honom och eventuellt anskaffa en liten gåva. Till detta ändamål anslogs 10 kronor.

SSU håller ett agitationsmöte den 4 okt. Arbetarekommunen bidrar med kaffe samt underhållning av pianisten Ekstam och violinisten Johansson.

Den nybildade SSU-klubben ansökte om ett bidrag på 50 kronor. Arbetarekommunen ansåg dock att beloppet var för högt och avslog ansökan.

1926 Valsedeln till kommunalvalet den 14 september fastställdes. Listan innehöll 20 namn och toppades av Johan E. Carlsson och J.A. Malm. Med på listan fanns även 1 kvinna. Det var Lotten Malm på 19:de plats.

1928 Arbetarekommunen har 44 medlemmar. Detta år hölls 11 protokollförda möten.

Gustav Möller, tidigare och blivande socialminister, besöker Grums.

1929 anordnade man bl.a. ett fredsmöte och man arbetade för spridning av Värmlands Folkblad.

1930 Från SSU hade inkommit en framställan om ett gemensamt 1:a maj möte. Framställan bifölls. Fullmäktigelistan innehöll detta år 25 namn, och listans enda kvinna, Lotten Malm, hade nu avancerat till en 15:de plats.

1931 Detta år var fredsfrågan ett återkommande ämne i arbetarekommunens verksamhet. Vidare pågick ett intensivt arbete för att stärka Värmlands Folkblad. Man sålde även minnesalbum över händelserna i Ådalen. Behållningen av denna försäljning skulle tillfalla de efterlevande. Detta år valde man in 50 nya kamrater, vilket innebar att medlemsantalet närapå fördubblades.

Dödsskotten i Ådalen

Vill man få en föreställning om hur djupt delat Sverige var den gången, i början av årtiondet då så mycket förändrades, bör man läsa förstasidesrubrikerna i tidningarna Social-Demokraten och Svenska Dagbladet för fredagen 15 maj 1931. Den socialdemokratiska tidningen skrev:

Fem dödsskott i Ådalen

**Utskickad militär beskjuter fredligt demonstrationståg
Gasbomber mot massan öka dramatiska ohälsan**

I högerorganet gavs samma händelser följande rubriker:

Blodigt upplopp i Ådalen

Militären tvingas ge eld

Fem personer blevo dödade

De första skotten från massan

Flera tusen människor mot en handfull soldater

Stenkastning, skottlossning mot militären

Truppen förhöll sig passiv i det längsta

Social-Demokratens rubriker är korrekta, Svenska Dagbladets i huvudsak lögnaktiga. Militären var inte "tvingad" att skjuta. "Massan" sköt inte vare sig de första skotten eller några följande. Det förekom ingen som helst skottlossning mot militären. Antalet soldater uppgick inte till "en handfull"; truppen omfattade över 60 man.

SvDs beskrivning av tragedin i Ådalen är nu ett stycke klassisk journalisthistoria, som knappast skänker tidningen någon ära.

Gravskrift

Här vilar
en svensk arbetare.
Stupad
i fredstid.
Vapenlös,
värnlös.
Arkebuserad
av okända kulor.

Brottet var hunger.

Glöm honom aldrig.

— Dikt av Erik Blomberg, införd i Social-Demokraten i maj 1931.

Texten återges på minnesstenen på Gudmyndrå kyrkogård över dem som dödades i Ådalen 1931.

Ett annat epitafium insändes till Social-Demokraten av signaturen "Borgare":

Med anledning av händelserna i Ådalen måste man på det högsta beklaga, att det ej var mer än 5 arbetarbusar, som bleve expedierade av militären. Det borde ha varit 500. Vi få hoppas, att militären nästa gång attackerar arbetarpacken ännu hårdare.

I varje fall har vårt land blivit befriat från åtminstone fem arbetarbusar. Ett verkligt välgörenhetsarbete av våra soldater!

1932 Valet till riksdagens andra kammare slutade i Grums på följande sätt:

Socialdemokraterna	749
Kilbommare (Utbrytarna)	118
Klass mot klass	9
Högern	181
Liberala-frisinnade (FP)	163
Bondeförbundet (C)	233
Nazisterna	11

1933 Medlemsantalet är 90 män och 13 kvinnor

David Noaksson blir ny ordförande i Arbetarekommunen och även Hilding Svensson invaldes i styrelsen. 2 personer som skulle komma att prägla socialdemokratin och kommunalpolitiken i Grums de närmaste 40 åren.

PROTOKOLL

Över V.U.s sammanträde den 16/8 1934

§ 1.

Beslutades rikvirera 800 st. dubbla valkuvert å 1 öre för kommunalfullmäktigevalet samt 800 d:o för landstingsvalet.

§ 2.

Beslutades att av Värmlands Folkblads valnummer å 3 öre, rikvirera 200 st. för den 25 aug. och 300 st. för den 8 sept.

§ 3.

Beslutades, att tillä vidare, av beschyrrer rikvirera:
Henning Thylin: Svansen som styr; 30 st. P.A.Hansson: Demokratisk samverkan...; 25 st. och av P.E.Sköld: Soc.dem. jordbrukspolitik 15 st.

- 1936** den socialdemokratiska fullmäktigegruppen beslutade bl.a.
- att kommunen skulle satsa 275 kronor för belysning i Grums.
 - att bygga en veranda på lärarbostaden i Långviken.
 - att skattesatsen skulle fastställas till 6 kr. per 100 kr. (6 %)
- 1937** Beslutade kommunen att uppta ett 25-årigt amorteringslån på 65.000 kr. för byggande av en kloakledning.
Arbetarekommunens bokslut visade på inkomster på 1.346,61 kronor och utgifter på 1.345 kronor. Alltså ett överskott på 1,61 kr.
- 1938** Konstaterade årsmötet att 1937 varit ett lugnt år och med ett mycket lyckat 1:a maj firande. Man hade hållit 5 medlemsmöten och 6 styrelsemöten. Medlemsantalet hade nu ökat till 192. David Noaksson omvaldes till ordförande och Hilding Svensson till sekreterare.
- 1940** Beslutades att årets första maj firande skulle ske tillsammans med Slottsbron.

Röda nejlikan i Grums

Under andra världskriget var det vanligt att socialdemokratiska och fackliga organisationer visade "censurförbjudna filmer", verk med tydlig anti-nazistisk tendens som den övernitiska biografbyrån inte ansåg lämpliga för allmänheten. Dessa visningar drog ofta stor publik och stärkte både motståndsmoralen och partikassan.

I Grums visades vid ett tillfälle "Pimpernel Smith", med Leslie Howard i rollen som den röda nejlikan, den engelske agenten som gjorde livet svårt för nazisterna. Arbetarekommunens medlemmar med familjer fyllde Folkets hus. Men en utomstående, sannolikt med nazistiska sympatier, hade också kommit över en biljett och anmälde arrangörerna för olaga filmföreläsning.

Böterna blev efter tidens penningvärde höga, 300 kr. Det beslöts att beloppet skulle anskaffas genom offentlig insamling och att endast småmynt – 1-öringar och 2-öringar – togs emot. Om någon femöring kom med växla- des den in i mindre mynt.

Böterna betalades på stadsfiskalens kontor. Han försökte först att inte ta emot pengarna. Till slut nödgades han ändå göra detta och skriva kvitto på att böterna var ordentligt betalda. Några ören blev det också i dricks, vilka fiskalen – stockkonservativ högerman och känd för sin snålhet – säkert gärna tog emot.

– Berättat av partiveteranen Bengt Sundh i Grums.

- 1941** 25 kronor insamlades till anhöriga till dem som stupat i det finsk – ryska kriget. Man beslutade verka för att lösa problemet med att fattiga barn kom till skolan utan så mycket som en smörgås eller brödbit.
VF erbjöd AK:s medlemmar att önska god jul och ett gott nytt år.
- 1943** På mötet den 7/1 diskuterade man varför enbart lärare var invalda i skolstyrelsen. Här fanns ju en del yngre partikamrater, som genom studier, kunde vara lämpade för ett sådant uppdrag
- 1944** Leander Nilsson valdes till ordförande och J.A. Malm drog sig tillbaka till en suppleantplats. I styrelsen fanns nu 2 kvinnor på ordinarie plats, nämligen Mia Noaksson och Ella Svensson.
- 1945** Borgviks Arbetarekommun firar sitt 30-års jubileum. Vid ett arbetarekommunmöte i oktober tackar Bengt Sundh å sina och SSU:s vägnar för att han hade fått bevittna detta intressanta möte.
AK beviljade SSU ett anslag på 50 kronor.

- 1946** Arbetarekommunen anslår 5 kronor till Unga Örnar i Värmland, vars ordförande vid denna tid är August Spångberg.
- 1947** På arbetarekommunens möte i november diskuterar man behovet av en kommunal tvättstuga. Mötet beslutade att ge sina 2 kvinnliga ledamöter i kommunfullmäktige i uppdrag att lämna in en motion i denna fråga.
- 1948** Bengt Sundh väljs in som suppleant i arbetarekommunens styrelse.
- En grupp på 17 kristna socialdemokrater beviljades kollektivt medlemskap i arbetarekommunen. Man beviljade även ett anslag på 25 kr. till den kristna gruppen.
- Man utsåg en valkommitté på 20 personer varav hälften skall komma från SSU
- 1949** Vid genomgång av kommunens budget för 1950, föreslog Bengt Sundh att kommunen skulle inköpa Karlbergs egendom. På så sätt skulle man få tillgång till centralt belägen mark.

Socialdemokratiska valaffischer 1948

Sverige 1948

De borgerliga partierna genomför häftig offensiv mot socialdemokratin i syfte att vinna regeringsmakten. Riksdagsvalet blev en stor framgång för folkpartiet, som mer än fördubblade sina mandat. Förlusten drabbade dock huvudsakligen högern. Socialdemokratin förlorade tre mandat. Den kommunistiska valmanskåren blev i det närmaste halverad.

Under våren genomfördes inom fackföreningarna en omfattande kampanj mot kommunisterna, vilkas ställning försvagades genom Prag-kuppen.

Socialdemokratin återvann kontrollen över flera fackföreningar, bl a Metall-ettan i Stockholm.

Under året förbättrades den svenska ekonomin men fortfarande fanns stort underskott i utrikeshandeln.

Ransoneringarna av bröd, mjöl och korn, vilka gällt sedan 1940, avskaffades.

Sverige anslöt sig till det ekonomiska samarbetet för Europas återuppbyggnad (Marshallhjälpen) och mottog vissa amerikanska lån.

Regeringarna i Danmark, Norge och Sverige beslöt inleda förhandlingar om skandinaviskt försvarsförbund.

Arbetsmarknadsstyrelsen inledde sin verksamhet. Arbetsförmedlingarna förstatligades.

Till 1 maj utfärdade Tage Erlander parollen att socialdemokraternas mål är "socialistisk demokrati".

Landsorganisationen firade 50-årsjubileum. Medlemsantalet översteg 1,2 miljoner.

---OCH HUR ÄR DET 63 ÅR SENARE ?

Till samtliga medlemmar i arbetarekommunen, vilka inneha kommunala förtroendeuppdrag.

Vid senaste mötet med Grums arbetarekommun upptogs till diskussion det dåliga besökarantalet på kommunens möten och särskilt då att till kommunala nämnder och styrelser valda medlemmar av arbetarekommunen så sällan deltagar i arbetarekommunens möten. Mötesdeltagarna voro i allmänhet av den uppfattningen, att utan ett flitigt besökande av arbetarekommunens möten från förtroendemännens sida, står icke den nödiga kontakten mellan arbetarekommunens medlemmar och förtroendemännen att upprätthålla.

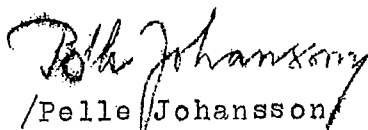
Med anledning av diskussionen och de synpunkter som framfördes beslutade mötet

1:o att i fortsättningen annonsera sina möten i Värmlands Folkblad

2:o att genom brev till samtliga av arbetarekommunens medlemmar som inneha kommunala förtroendeuppdrag, klargöra, att arbetarekommunen anser det som förtroendemännens plikt att delta i arbetarekommunens möten.

Grums den 5 mars 1950.

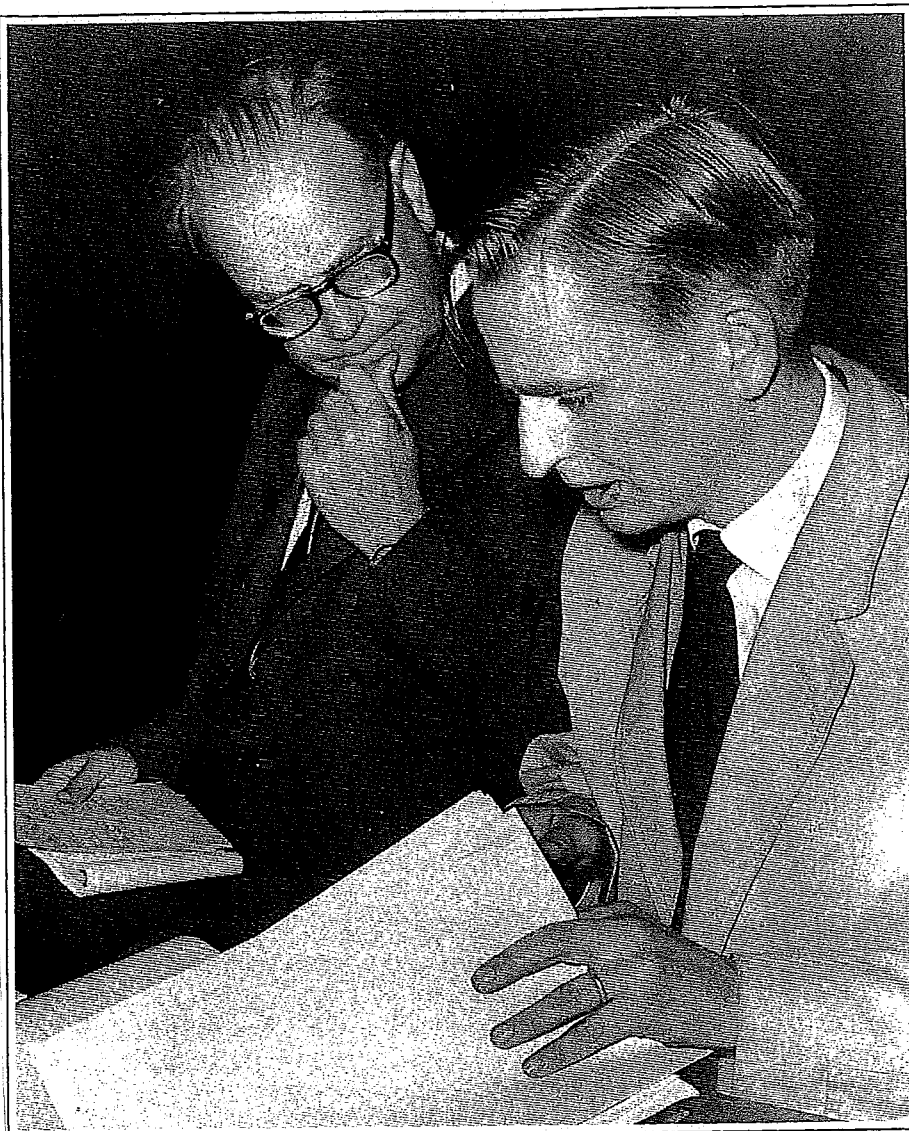
För GRUMS SOC.-DEM. ARBETAREKOMMUN:

/Pelle Johansson/

ordf.

Pelle Johansson kom senare att bli en tung facklig ledare som kassör i Metall

Statsministern har fått en ny medarbetare. Olof Palme tillträdde sin tjänst hos Tage Erlander i maj 1954. Tillsammans utformade de idén om det starka samhället.

Det som slutligen avgjorde koalitionen öde var frågan om tjänstepension, där socialdemokratin och bondeförbundet (som inom kort började kalla sig centerpartiet) hade motstridiga uppfattningar. Hösten 1957 genomfördes en folkomröstning i ärendet. Kort därefter avgick regeringen. Efter sista gemensamma konseljen noterade Ulla Lindström i dagboken: "Vi tycker om Hedlund och vi kommer att anka honom." 31 oktober 1957 bildade Tage Erlander på nytt socialdemokratisk regering.

Vad hade de sex åren av koalitionsregerande betytt för Sverige? Vilka viktiga beslut hade fattats? Vilka reformer hade genomförts? Tage Erlander lämnade en redovisning därom vid 1956 års partikongress, där det för övrigt gjordes många kritiska inlägg mot koalitionen. Erlander framhöll bland annat att följande hade uppnåtts:

- 1953 blev treveckorsestern allmän.
 - Samma år genomfördes kraftig höjning av folkpensionerna.
 - 1954 beslöts om nykterhetsreformen, innebärande motbokens avskaffande och utbyggnad av nykterhetsvården.
 - Detta år beslöt också riksdagen om kraftig utbyggnad av yrkesundervisningen.
 - Från 1955 hade hela svenska folket sjukförsäkring och alla kvinnor moderskapsförsäkring.
 - 1955 infördes också yrkesskadeförsäkring, fattigvårdsbegreppet försvann och socialhjälp lagen tillkom.
 - Under perioden hade också enhetsskolan gradvis införts.
- Den viktigaste av dessa reformer var kanske sjukförsäkringen.

1950 Fullmäktigelistan toppas av David Noaksson, Karl Larsson och Bengt Sundh. Listan omfattade 35 namn varav 3 kvinnor med Emma Töresson på 7:de plats.

1951 På ett arbetarekommunmöte diskuterades felmonterade vattenmätare och inkompetent personal som läser av mätarna.

1952 Vid årsmötet den 28 feb. valdes, efter slutna omröstning, Bengt Sundh till ny ordförande i arbetarekommunen.

Till riksdagsvalet detta år ökade socialdemokraterna från 50,1 % till 52,2 %

1955 Olof Palme väljs in i SSU:s förbundsstyrelse och blir talskrivare åt Erlander.

1959 Regeringen utfärder lag om allmän tilläggs pensionering (ATP)

Antal:		Kvartalsrapport	4:e kvartalet 1958	Kr
För 4:e kvartalet rapporteras enligt specifikation å nästa sida för:				
247	helt betalande manliga medlemmar	2 1/2 kr		494
	Till tidn.-fonden enl. partistadgarna § 11	st. å 60 öre		
	halvt betalande manliga medlemmar	å öre		
	Till tidn.-fonden enl. partistadgarna § 11	st. å 30 öre		
117	kvinnliga medlemmar	1 1/2 kr		117
	Till tidn.-fonden enl. partistadgarna § 11	21 st. å 30 öre		63
9	arbetslösa kontingentbefriade manliga medlemmar			617 31
22	sjuka	" " "		
	arbetslösa kontingentbefriade kvinnliga medlemmar			
	sjuka	" " "		
32	för ålder kontingentbefriade manliga medlemmar			
3	för ålder kontingentbefriade kvinnliga medlemmar			
430	medlemmar, utgörande kommunens hela medlemsantal			
	vid 4:e kvartalets slut.			
	resterande medlemmar, för vilka senare skall redovisas			
				Summa Kr.

Till distriktsstyrelsen översä samtidigt med denna rapport a ter för här ovan redovisade:

Rest. kvartals-avgifter Kr.

Rest. Tidn.-fonds-avgifter "

Tidn.-fondsavg. ... "

Kvartalsavg. "

Summa Kr.

För

Erums Socialdemokratiska

arbetarekon

Bengt Sundh

Ordförande

Fack 40 Erums

Adress

1946 Karlstedt

Kassör

Holbergsgatan 11B

Adress

Erums

- 1968** Partikongressen säger slutgiltigt nej till atomvapen. Kongressen antar även ett näringspolitiskt program där målet om full sysselsättning finns med.
- I valet till riksdagen är valdeltagandet 89 % och soc.dem. når över 50 %
- Martin Luther King mördas och detta år demonstrerar Olof Palme mot USA:s krig i Vietnam vilket gjorde att Högern krävde Olof Palmes avgång.
- 1969** Olof Palme efterträder Tage Erlander som partiordförande och statsminister.
- 1971** Enkammarriksdagen införs.
- 1982** det året blev löntagarfonderna den stora valfrågan.
Bengt Sundh gör sitt sista år som kommunalråd sedan han 1971 blev kommunens första heltidsengagerade kommunstyrelseordförande. Det var den benämning på posten som Bengt ville ha, i stället för den, som han tyckte, pompösa kommunalrådstiteln. Men det blev kommunalråd ganska snart. Bengt, som hela sitt liv var en brinnande socialdemokrat, har utan tvekan varit vår kommuns främste politiker. Han kom att efterträdas av Frank Lassen, som även han hade börjat sin politiska bana i SSU.
- 1984** Erich Ausborn efterträder Frank Lassen som ordf. i arbetarekommunen.
- 1985** Den 21 juni avlider Tage Erlander 85 år gammal.
- 1986** Den 28 februari mördas Olof Palme. Ingvar Carlsson blir vår nya ledare.

Jag har saknat material för att kunna berätta om våra kvinnoklubbar och alla starka kvinnor som gjorde ett stort arbete, ofta i det fördolda. Vist har jag en del minnesbilder, men det finns säkert många av våra äldre kvinnliga medlemmar som har personliga minnen. Skriv gärna ned dessa och lämna in till arbetarekommunen. De kommer att vara till glädje för framtida berättare. Till dess får dessa kvinnor från Segmon representera alla arbetarkvinnorna .

SEGMONS SOCIALDEMOKRATISKA KVINNOKLUBB Från vänster, sittande: Ruth Fredriksson, Elin Andersson, Greta Fredriksson, Elisabeth Björk. Främre raden stående: Dagmar Karlsson, Hulda Heder, Hanna Larsson, Hanna Asp, Emma Heder, Elisabeth Eriksson, Ellen Vall, Elin Näs, Helga Fyhr. Längst bak: Irma Jansson, Elsa Sjöman, Linnea Nilsson, Astrid Gustavsson, Emmy Ljungberg, Elisabeth Wennberg, Hildur Tällsjö, Selma Fredriksson, Signe Johansson, Hedvig Borg, Hanna Nilsson, Elin Ekström. © Hembygdsarkivet

Generations- växling

60-talet blev ett årtionde av förvandling och problem för Värmlands SSU-distrikt. Vi hade i mitten av 60-talet ca 30 SSU-klubbar och var tillsammans med Skåne det största distriktet inom förbundet. Genomsnittsåldern var hög och i klubbarnas styrelser fanns knappast någon under 20 år, och i kretsstyrelserna var medelåldern om möjligt ännu högre. En fördel hade den höga medelåldern och det var stabila och kunniga styrelser vilket gjorde att klubbarna på små orter levde vidare trots litet medlemsantal. Det fanns t ex klubbar i Fensbol, Högboda, Kungsskogen, Lindfors, Bergsäng, Råda och Älvsbacka.

Generationsväxlingar var alltså förestående inom hela distriktet och kom att bli en besvärlig process. Den vikande arbetsmarknaden med därpå följande ut- och omflyttningar kom att utarma styrelserna. De yngre ungdomarnas intresse för politik ökade, inte minst genom Vietnamfrågan och förbundets kampanj mot förgubbingen. Samtidigt ändrades minimiåldern för medlemskap i SSU från 15 till 14 år. Medlemsvärningskam-

panjer kom att bli ett dominerande inslag i verksamheten, men problemet var att det var 25-åringar som planerade mötesverksamheten som skulle locka 14-15-åringarna till klubblokalen, och i den åldern är 10 år en stor generationsklyfta som det blev svårt att överbrygga på många håll. Även när man lyckades med föryngringen blev det problem på de mindre orter som saknade gymnasieutbildning. I t ex Charlottenberg hade varje höst nästan hela den nya styrelsen flyttat in till Arvika inför skolstarten och att bilda nya styrelser ute i de mindre orterna blev en av distriktets regelbundna arbetsuppgifter.

Kommunalkunskap var ett ämne som förekom på många kurser och studiecirkel bland klubbarna.

Vågra affischera?

En riksomfattande kampanj under förbundsordförande Ingvar Carlssons tid var "Utblick" som tog upp framtidsfrågor inför förbundets jubileumskongress 1967. Här ingick en affischkampanj som skulle spridas över hela Sverige. Inom vårt distrikt gick dock diskussionen högt om vi verkligen skulle sprida ut dessa affischer. Motivet var nämligen en blå fågel som flög åt höger.

Moralfrågor var ett annat tema på SSU-möten på den tiden. Debattskriften "Samlag för vänskaps skull", liksom den tidens "Herrtidningar", diskuterades på klubbmöten. Sven Ludvigsson, folkbildare och ideolog, deltog i möten och debatter mot MRA (Amerikafödd rörelse för moralisk upprustning). Svens inledningsord på dessa möten: "När tvättade du penis sist?", väckte alltid stor bestörtning.

Omröstning i känsliga frågor med hjälp av mentometermetoden, SSU-Grums 1967. Till vänster ses Lennart Johansson och längst till höger Frank Lassen.

Små minnesbilder

Frågesportstävlingar mellan 3-mannalag från de olika klubbarna var ett återkommande och populärt inslag i verksamheten. Final i samband med distriktskonferensen. Enmannalaget från Högboda bestående av Urban Wiberg besegrade alltid alla lagen i finalen.

Inför riksdagsvalet 1970 pågick en intensiv debatt inom distriktet om vi skulle lansera en egen SSU-kandidat, om vi skulle ha flera ungdomskandidater och om det i så fall skulle utses en huvudkandidat. Efter många turer förde vi så fram ett helt nytt namn: Rolf Alsing. Om vi hade lyckats skulle han ha blivit Sveriges yngste riksdagsman genom tiderna. Tyvärr ansågs det vara en nackdel bland partifolket att han var ung. (Det är ju något som man annars med säkerhet kan säga, går över med tiden). En slutlig 12:e plats på listan blev det. Rolf flyttade tyvärr från Värmland, men fick visa sin duglighet först som chefredaktör för tidningen Frihet och nu för den tidning som ökar mest i Sverige.

En SSU-motion till partidistriktet om avskaffandet av monarkin, vann som vanligt inget gehör hos storebror. Med tanke på partidistriktsstyrelsen argumentation mot motionen och för monarkins bevarande, skrevs en ny motion. Denna gång föreslog man att vi skulle utse 2 kungar i Sverige, eftersom kungar tydligen var bra, och så skulle ju faktiskt demokratin fördubblas. Reformen är ännu ej genomförd.

Varför söka efter den eviga ungdomens källa. Den finns ju så nära. SSU!

Fortsätt framåt – och bli aldrig gammal och förståndig.

Frank Lassen

Åren som ordförande och ombudsman

Efter att ha ägnat timmar av heta diskussioner om FNL, Black panther, SSUs befintliga eller obefintliga radikalism, dess fester och verksamhet, med mina knutkompisar, varav en var väldigt SSU-aktiv, gick jag med till ett klubbmöte i lokalen på Sveagatan i Grums. Frågan gällde, är socialdemokratin något för mig eller inte. Efter flera års grubblerier och läsning av den s k vänstervågens tryckalster hade affischer med muskelspel och klasskamp fyllt mina väggar.

Min förvåning var stor när det visade sig att Karl Erik från Borgvik var ordförande, innan hade jag mest sett honom som en långhårig raggare som saxade mellan alla "Amerikanare" på busstorget. Han gjorde mig inte besviken, efter ett par timmars diskussion om SSU och marxismen fick han vår anmälan till SSU-distriktets nybörjarkurs, klubbkola 1:1 på Frykenstrand. Där ägnade vi dagarna till studier i Socialism, Arbetarrörelsens historia och SSU-klubbens verksamhet. På kvällarna låg vi på golvet på 2a våningen, vid pianot och blåste ping-pongball fram och tillbaka under ombudsmannen Gerhards och SSU-distriktets ständige Anders Lindbergs erfarna ledning.

Det började i Grums

I Grumsklubben liksom i många andra klubbar i distriktet, det blev jag senare varse om, kom de flesta medlemmarna från liknande miljöer; bruket, MC- och raggargänget. En episod som kom att spela stor roll för mitt eget politiska engagemang utspelades precis innan jag blev aktiv i SSU-klubben. Vi knuttar i Grums krävde någonstans att hålla till. Vi demonstrerade i slutet av 1:a maj tåget med plakat där vi krävde tillgång till ett

eget hus. Efter en träff med kommunens fritidspolitiker, bland annat Frank Lassen, tidigare distriktsordförande i SSU, fick vi det glädjande beskedet om en egen gård.

Svenstorp rustades av oss och året därpå demonstrerade vi med tack till Sossarna på plakaten. Det blev en fin upplevelse som visade för oss ungdomar att det gick att påverka bara man "la manken" till. Gården blev sedan ett tillhåll för såväl MC-klubben som SSU-klubben och en rad gemensamma aktiviteter genomfördes. Detta underlättades givetvis att en och samma person innehade ordförandeposten i båda klubbarna.

För mig som ordförande och för de andra som var både politiskt- och motoraktiva var det en viktig lärdom att politiskt arbete måste innehålla såväl teoretiska studier och diskussioner som praktiska insatser för att förändra i den egna kommunen och verksamheter som inte alltid upplevdes som politiska men som skaffade oss breda kontaktytor och en given plats bland majoriteten av ungdomar. Kuppen i Chile 1973 upprörde och engagerade. Insamlingar, torgmöten och allehanda informations- och stödsatser genomfördes i vår klubb och i hela distriktet.

Leif Linde - en Grumspojk som kommit långt i livet

Leif är den SSU:are från Grums som varit, och är, den mest framgångsrike. Eller vad sägs om följande karriär : Skinnknutte i Grums – en karriär inom SSU som ordförande i Grums och Värmland och sedan distriktsombudsman för SSU – förbundssekreterare i SSU och ABF – partisekreterare – generaldirektör i ungdomsstyrelsen – VD inom konsum och nu ny VD i Riksbyggen.

Aktivt inom Grums SSU

En ny giv som Grums SSU lanserat har slagit väl ut. The-dansen varje söndageftermiddag samlar en hel del ungdomar, vilka har en möjlighet att träffas under trevliga former. Det är inte bara grumsungdomen som möter upp, man har även fått besök av klubbister från Säffle.

Något fel på kursverksamheten är det heller inte denna intensiva höst-sång. Klubben har en egen studie-cirkel i Träffpunkt A. Där har man ungefär ett tiotal anmällda, och flera väntas ansluta sig. Klubben har nu varit verksam i 40 år, och inför jubileet planerar man bl. a. en Lucia-fest den 13 december och en diskussionskväll kring ämnet "Ungdom och alkohol". Andra arrangemang blir bussresa på juldagen till någon

annan klubb, DM i pimpelfiske för samliga klubbister i Värmland, ett spanienmöte samt invigning av en egen affischtavla.

Som alltid när det gäller livlig föreningsaktivitet av det här slaget så är ekonomin det största problemet. Men man hoppas att man för den skull inte behöver inskränka verksamheten på något sätt.

Grumsdebatt om alkohol

GRUMS (VF) Ungdomsdebatt om ungdomens inställning till alkoholen har Grums SSU inbjudit till på tisdagskvällen i Grums Folkets hus.

— Vi hoppas på stor uppslutning och samarbete med alla andra föreningar som vill aktivisera kampen för ryktrare ungdomsavan, säger ordföranden Frank Lassen. Men det blir också film och dans m.m.

Veteraner hyllade i Grums-Slottsbron

SLOTSBRON (VF). Cirka 400 personer deltog i demonstrationen Grums-Slottsbron 1:a maj varav hälften stannade kvar på majmötet i Folkets hus. Slottsbrons ungdomskar, Gruvöns och Slottsbrons musikkårer konserterade till demonstration och vid majmötet. Där programmet upptog flera punkter än vanligt. Parentation hölls bl. a. över de nyligen bortgångna Karl Österberg, Slottsbron och Erik Andersson, Grums som båda varit flitiga deltagare i 1:a-majdemonstrationerna och aktiva i övrigt. I anledning av 50-årsminnet delade Grums kvinnoklubs ordförande Britta Nyberg ut blommor till tre mötesdeltagarna som var med redan 1916.

Riksdagsman Sven Andersson, Billingsfors talade om det internationella läget. Han berörde utvecklingsländernas problem och sättet att få en riktig lösning.

Frank Lassen från Grums SSU talade också och gjorde sig påmind med att också ungdomen vill ha sina problem lösta. Han gav också exempel på detta. Kvinnoklubbens ordf. Britta Nyberg föredrog manifestet Grums arbetarkommuns ordförande Gunnar Andersson avslutade och manade till bidrag till Vietnam-insamlingen.

Förstamajfirandet 50-årsjubilerar i Grums—Slottsbron

SLOTSBRON (VF) Det är 50 år sedan första majfirandet inledades gemensamt för Grums-Slottsbron. The musikkårer är det inte många samhället som har. Men det har man i Slottsbron-Grums. Förutom de ordinarie kårerna i Grums och Slottsbron har också Slottsbron en juniorkår som kommer att spela både i maj-tåget och vid mötet i Slottsbrons Folkets hus.

Där talar förutom riksdagsman Sven Andersson, Billingsfors också SSU-distriktets ordförande Frank Larsson. Det finns också några veteraner kvar från 1916 som kommer att delta i majfirandet. En som velat komma men inte på grund av utomlandsresa kunde delta är f. l. läraren i Liljedal Karl Axelsson, f.d. Mungkfors och numera bosatt i Karlstad. Han var med bland arrangörerna 1916 tillsammans med bl. a. Grums arbetarkommuns dåvarande ordförande J. A. Malm.

Nya namn nominerade i Grums

GRUMS (VF) Grums arbetarkommun har haft årsmöte och nominering för kommunalfullmäktige. I fullmäktigevalen blir det på grund av avsägelser en hel del nya socialdemokratiska namn. Bl. a. avsåg sig Karl Larsson förnyad kandidatur då han under 1967 fyller 70 år. Samma gällde för Gunnar N. Gustafsson. Efter provvalet fastställdes följande valsedel för socialdemokraterna: Hil-ding Svensson, John Larsson, Stig Johansson, Margit Carlsson, Johan Nilsson, Bengt Carlsson, Johan A. man, Britta Nyberg, Gösta Dahl-son, Anna Olsson, Gunnar An-dersen, Arne Carlsson, Harry Pe-der, Rikard Andersson, Sven Stens-son, Erik Carlsson, Frank Peters-son, Erik Grumer, Ake Gustafsson, Blomqvist, Erik Olsson, Osten Johansson, Gustaf Kvarnström, Elsa Bergman, Karl Kvarnström, Hedvig Sundqvist, Gösta Jonsson, Sigrd-anus, Henry Andersson, Axel Ste-herbert Odenteg, Lelf Ove Nilsson, John Lundin.

Som landstingskandidat utsågs I styrelsen valdes ordförande Gun-nar Andersson, kassör Ake Peters-son, övriga Birgit Dahlman, Folke Lundin, Gustaf Johansson, Ruhne Andersson, B. Sundh.

Stillsamt när Grums ordnade stor popgala

GRUMS (VT). Popgalor brukar gärna sluta i allahanda upplöpp och vilda rop men det är tydligen inte inne att bete sig så just nu. En lugnare och sakligare publik än de 500 ungdomar i 15-årsåldern som på söndagen spåsade pop i Grums Folkets hus får man leta efter. Det var SSU i Grums som tillsammans med sex värmlandsband arrangerade och man satsar entrepengarna, cirka 2.000 kronor, till u-lands hjälpen.

Det var fullsatt i Folkan när gängen satte fart på elektriciteten och slagverken så att de 30-åriga murarna i stora salen splittrades. De två ordningsvakterna i "snöig ålder" var för säkerhets skull rustade med präktiga örönproppar. Bortsett från att ungdomarna spelar i ett höjdläge som inte direkt är hälsovådligt för äldre öron så var det överraskande fin musikafton man bjöd på.

Mellan högvärven kunde man också höra en hel del njutbar musik, inte minst av kristinehamnsgänget The Daimlers, som har en del mera seriösa saker på repertoaren men alla gängen spelade melodiskt och fint och rytmen är det absolut inget fel på. Det är utomordentliga representer för det moderna popvärmland.

Säkert skulle de inte göra bort sig i ett/landskapets eget Drop-intro-gram i TV-rutan och det kanske kommer så småningom.

De gäng som medverkade var: The Kites, Craftas Combo, The Cocks, The Daimlers, The Wee och Gaggas. Hela galan blev alltså en fin fullträff för arrangörerna. De båda ordningsvakterna hade inte minsta anledning ingripa. Stämningen var i stället närmast stillsam och när vi frågade om man inte tyckte om musiken så att man mera högljutt skulle ge sig tillkänna, svarades det med en mun från ett gäng:

— De är jättebra alla men vi behöver inte höja. Killarna vet ändå att vi tycker de är bra.

1966

Visit Vid Åsfjärden

GRUMS SSU har haft årsmöte efter ett framgångsrikt år där man haft bra sprutt på verksamheten. 25-talet sammankomster, varav hälften arbetssammankomster och hälften med roligare program. Bl. a. thedanser, Gök-otta m. m. Studie-verksamheten har varit bra med ett 15-tal av ungdomarna i centrala kurser i Frykenstrand. Tre har bevistat förbundsskolan Bommervik. Medlemsantalet har ökat från 60 till 85 och är på väg i rask takt mot 100. I styrelsen valdes...

POP-GALA

FOLKAN, GRUMS
i morgon sönd. kl. 15.00

THE KITES
CRAFTAS COMBO
THE WEE

THE DAIMLERS
GAGGAS
THE COCKS

Förut ånn. The Carriers har lämnat återbud på grund av orkesterns upplösning.

Beställda biljetter hämtas i kassan senast 20 min. före galan.

GOR U-LANDSINSATS — GA PÅ POP-GALA.

SSU GRUMS.

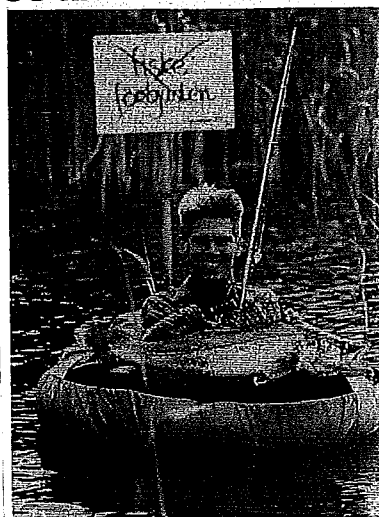
har SSU Grums under det gångna verksamhets-året haft nappatag under livliga diskussionskvällar. Man har också ägnat intresse åt Ny Syn-kampanjens frågeställningar och på det hela taget haft en så fin aktivitet att årsmötet besöktes av 70 medlemmar — en verkligt imponerande siffra med hänsyn till att klubbens totala medlemsantal är 72. En nästan lika fin närvaroprocént som vid viktiga voteringar i engelska parlamentet. Frank Lassen är ordförande.

JAG RÖSTAR PÅ SOCIALDEMOKRATERNA

för jag minns
de borgerliga åren!

JAG RÖSTAR PÅ SOCIALDEMOKRATERNA

för jag vill ha rätt
till naturen!

Grums SSU-förening nu den största i länet

I och med att 35 nya medlemmar skrev in sig i Grums SSU efter tisdagens poppgala i Folkets Hus, Grums, är nu denna avdelning länets största SSU-förening. Totalt är nu medlemsantalet uppe i 180, en mycket fin siffra för lilla Grums. Särskilt med tanke på att t.ex. städerna Karlstad och Säffle ligger långt efter i medlemsantal. Vid årsskiftet var Storfors länets största SSU-förening, men passerades av Grums efter tisdagens stora medlemsökning.

tion. Vid sammanträdet behandlades bl.a. valberedelserna inför september 1968. Bl.a. talade SSU-distriktets ordförande Frank Lassen om "Ungdomen och valet". Han berörde bl.a. "Ungdomens valgrupper" och insatserna för att få fram de unga väljarna.

Det är för närvarande stor SSU-aktivitet och nya klubbar är aktuella på flera platser, bl.a. i Kil. En bra diskussion följde, där inte bara ungdomsväljarnas betydelse, utan också andra grupper, som t.ex. pensionärerna, var inne i bilden.

I kretsutskottet valdes ordförande Bengt Sundh, kassör Verner Nilsson och sekreterare Folke Lundin.

Ett uttalande i Vietnamfrågan antogs, där mötesdeltagarna enhälligt antog meningen att det är en given skyldighet för regeringen att inta en kritisk synpunkt mot den politik som Amerika i dag bedriver i Vietnam. Mötet uttalade sitt gillande av Olof Palmes inspirerande uppträdande i frågan. Det behövs rakryggade politiker, som vågar ta ställning i dagens politiska frågor, som vågar stå för sin ställning även om det skulle blåsa kring knutarna, heter det från årsmötet.

1967

SSU-konferensen:

Det är hemfridsbrott stoppa objuden reklam i brevlådor

För Värmlands SSU-are som de vill komma reklam i brevlådorna i fortsättningen att betraktas som hemfridsbrott. Roland Johansson i Kil hade motionerat om det till distriktskonferensen och han fick distriktsstyrelsen och konferensen med sig på att den socialdemokratiska riksdagsgruppen skulle uppmanas att verka för en lagändring i den riktningen.

Det är hårt att leva i ett samhälle där man utsätts för rent vetenskapliga metoder för påverkan, sade bl.a. distriktsordförande Frank Lassen när han på distriktsstyrelsens vägnar drog en lans för motionärens åsikter och bl.a. pekade på risken att barn kommer till skada genom att de smakar på varor som kommer indimbande genom brevlådan. Man måste ju slänga bort skräpet också, kunde man inte tänka sig att få ersättning för intrång, frågades det i debatten.

SSU i Grums demonstrerar för Grekland

GRUMS (VF). Bildemonstration för Grekland blir det på söndag i Ed-Grums-Nor då Grums SSU beslutat göra en "högtalardag" per bil för att stärka opinionen för Greklands folk och mot militärjuntan. SSU-arna kommer också att spela grekisk musik och inte minst Melina Mercouri kommer att sjunga från högtalarbil för folket i bygden.

1968

Socialdemokraterna tog 70 proc. vid kommunalvalet i Grums-Ed

MÅNGA NYA NAMN PÅ GRUMS S-LISTA

GRUMS Många nya namn och ommöbleringar blev det när Grums socialdemokratiska arbetarekommun på torsdagskvällen fastställde kommunfullmäktigelistan, vid sitt årsmöte. Frank Lassen valdes till ny ordförande efter avgående Lennart Carlsson. Dessutom beslöt mötet att närvarokontroll ska införas på de gruppmöten som hålls före fullmäktigesammanträdena.

Av dom tjugo första namnen på fullmäktigelistan så blir nio kvinnor. Även på resten av listan är kvinnorna välrepresenterade. Ordinarie fullmäktigesammanträden som förs vinner är Stig Sonesson som flyttar till Karlstad och Anna Olsson som av sagt sig återval. Andra som av sagt sig återval är Bror Gustavsson i Segmon, Rosa Olsson, Slottsbron, Erik Gustavsson, Borgvik, Per Anders Nilsson, Grums, Elsa Wilhelmsson, Slottsbron.

Nya namn på litan är Arne Andersson, ombudsman i Pappers avdelning 96 som placerats på en sjätte plats, Alice Persson från Slottsbron, Britta Wahlgren från Segmon som tidigare var suppleant, Bo Molin från Segmon, Kerstin Forsén, Grums, Tapio Palokangas, som nominerats av den finska föreningen och Karl Erik Karlsson från Borgvik. De flesta nya namnen återfinns dock på suppleantplatserna. Bland dom namnen finns bl a Ake Berg, nuvarande ordförande i SSU-klubben i Grums, Jan Nilsson, ny kassör i Pappers avdelning på Kyrkebyn, Erland Hillby, komminister.

Hela listan fick följande utseende:

1. Bengt Sundh, Grums, 2. Paul Eklund, Slottsbron, 3. Eivor Opperud, Segmon, 4. Margit Carlsson, Grums, 5. Gösta Gerdsson, Vämskog, 6. Arne Andersson, Borgvik, (ny) 7. Gösta Dahlman, Grums, 8. Brita Nyberg, Grums, 9. Alice Persson,

- Slottsbron, (ny), 10. Frank Lassen, Grums, 11. Britta Wahlgren, Segmon, 12. Elsa Blomkvist, Grums, 13. Paul Johansson, Grums, 14. Ake Nilsson, Slottsbron, 15. Bo Molin, Segmon, (ny), 16. Allie Gustavsson, Grums, 17. Kjell Nilsson, Grums, 18. Dagny Eriksson, Grums, 19. Johan A Johansson, Grums, 20. Kerstin Forsén, Grums, 21. Ruben Hammarberg, Grums, 22. Tapio Palokangas, Grums, 23. Inge Carlsson, Grums, 24. Ulla Liljestränd, Slottsbron, 25. Sven Stenstrom, Grums, 26. Karl Erik Karlsson, Borgvik, (ny), 27. Lilian Jansson, Segmon, (ny), 28. Monica Pettersson, Slottsbron, 29. Eyvind Jakobsen, Segmon, (ny), 30. Ake Berg, Grums, 31. Ake Karlsson, Grums, 32. Gun Andersson, Grums, 33. Rune Bengtsson, Borgvik, (ny), 34. Lennart Carlsson, Slottsbron, 35. Hilbjörg Larsson, Borgvik, 36. Jan Nilsson, Segmon, (ny), 37. Lars Nordén, Slottsbron, 38. Sven Magnusson, Vämskog, 39. Bitte Magnussen, Grums, 40. Tore Leif Andersson, Borgvik, 41. Lillyanne Carlsson, Grums, 42. Tore Kallin, Segmon, (ny), 43. Karl Erik Åhs, Slottsbron, 44. Erland Hillby, Grums, 45. Den nya styrelsen fick följande utseende: ordförande Frank Lassen, nyval, Eivor Opperud, omval, Britta Fugelås, nyval och Ake Berg omval. Kvar sedan tidigare är Ake Nilsson, Gustav Johansson och Ulla Liljestränd. En diskussion togs också upp

om de socialdemokratiska fullmäktigaledamöternas deltagande på gruppsammanträdena före själva fullmäktigesammanträdet. En mötesdeltagare föreslog att uteblev en ledamot från två gruppsammanträden i rad så skulle han uteslutas. Riktigt så hårt ville nu inte årsmötet gå fram utan man enades om att bara ha en obligatorisk närvarokontroll på gruppsammanträdena. Skulle någon ledamot sedan vara borta mycket utan giltigt förfall så får medlemmarna ta ställning till hans mandat i fullmäktige vid nästa val.

1976

1. Vilken fråga ser ni just nu som den angelägnaste att driva i kommunen den kommande valperioden?

— Sysselsättningen. Att skapa arbetsmöjligheter inom hemkommunen för alla som vill och kan arbeta. Även för dem som inte kan få jobb på den öppna marknaden genom att satsa på en skyddad verkstad.

2. Vilken fråga har ni drivit hårdast under den valperiod som gått?

— Att skapa möjligheter för industrietableringar genom inköp av lokaler såsom "sulfid"

Frank Lassen, ordförande i Grums Socialdemokratiska arbetarekommun.

SOMMAR MÖTE

MED OLOF PALME

1976

SÖNDAG 1 AUGUSTI

GRUMS kl. 11.00

Gräsplan vid Järpegatan

Underhållning av:

**Bo Harald & Prins Oscar
Ella's Children**

VÄLKOMNA

1976 08 02

8 AFTONBLADET

OLLE SVENNING

I Grums hittade Palme formen

I det kommande valet fick

S = 25 mandat

B = 18 ...

V = 2 ...

FREDAG 19 NOVEMBER 1976

Uppl. A nr 269 • 1.50

Grums kvinnor styr mest...

Inget kommunfullmäktige i Värmland har så många kvinnor som Grums. Kommunen hamnar också i topp i hela landet. Flest kvinnliga fullmäktige har sex kommuner runt Stockholm — sedan kommer Grums. Sämst med styrande kvinnor har kommunerna i Västvärmland, cirka 17 procent, jämfört med Grums 36 procent.

SIDAN 10

1976

GRUMS **VE** Socialdemokraterna i Grums kommer även att ta vice ordförandeposterna i de kommunala nämnderna kommande valperiod. Det beslöt Grums Socialdemokratiska arbetarekommun på måndagskvällen. Bengt Sundh nominerades som väntat som kommunstyrelsens ordförande. Däremot röstades överraskande Johan Aldor Johansson ur kommunstyrelsen. Han fick dock förnyat förtroende som byggnadsnämndens ordförande.

I fullmäktige beslöt arbetarkommunen att Paul Eklund får förnyat förtroende som ordförande. Ny vice ordförande blir Gösta Dahlman och som andre vice ordförande valdes Brita Nyberg.

Bengt Sundh valdes enhälligt som kommunstyrelsens ordförande och utan diskussion utsågs också Frank Lassen till kommunstyrelsens vice ordförande. Det gör honom till Bengt Sundhs "kronprins" och om något oförutsett inträffar torde han ganska säkert bli kommunens nya kommunalråd när Bengt Sundh en gång går i pension.

(s) i Grums: Hur engagera medlemmarna?

GRUMS **VE** Arbetarkommunens största problem i Grums är mötesverksamheten. Man ska nu diskutera nya former för verksamheten, för att på så sätt intressera fler medlemmar för arbetet.

Ett första steg i den diskussionen togs på arbetarkommunens möte på onsdagskvällen.

1976

GRUMS **VE** I en månad lyckades den borgerliga minoriteten i Grums kommunfullmäktige skjuta upp frågan om renoveringen och ombyggnaden av Folkets hus i Grums och Slottsbron. Med drygt en tredjedel av rösterna bordlades frågan. Den ska nu tas upp på nytt vid fullmäktiges december-sammanträde då den helt säkert kommer att röstas igenom av den socialdemokratiska majoriteten.

Det frågan gäller är om kommunen ska satsa drygt 800 000 kr på de två Folkets husföreningarna eller om pengarna ska gå till andra ändamål. Totalt kostar reparationerna och ombyggnaden av Folkets hus i Grums och Slottsbron 4,3 miljoner kr men av den summan går staten in med hälften. Kommunen bidrar med ett direkt bidrag på 863 000 kr och så tar Folkets husföreningarna lån på resten med kommunal borgen. Folkets hus i Grums ska byggas om invändigt och den äldre delen av fastigheten ska renoveras in- och utvändigt. Till det kommer tilläggsisolering och en handikappanpassning av lokalerna.

Slottsbrons Folkets hus ska renoveras in- och utvändigt. Bl.a. ska taket som läcker läggas om. Fastigheten ska också tilläggsisoleras och handikappanpassas och en del nya inventarier ska köpas.

1978

En av de sista har gått...

37

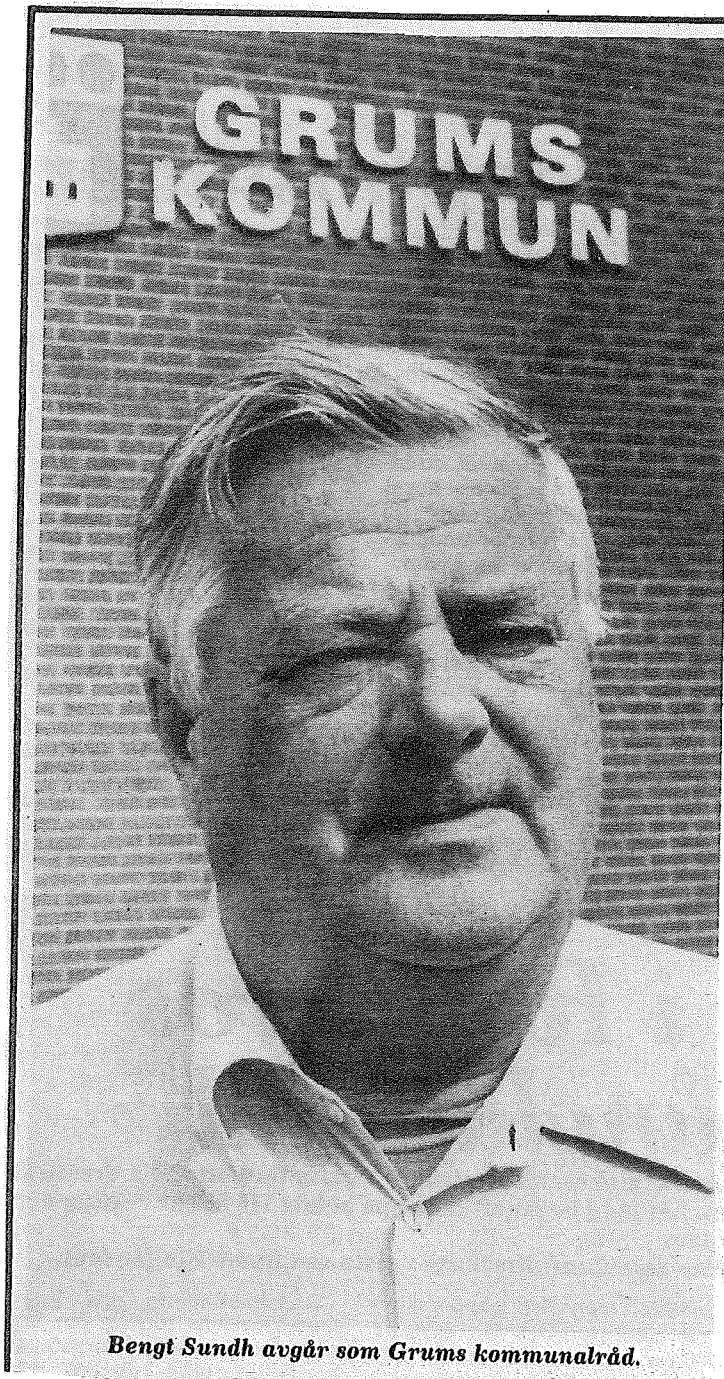
Det finns inte många kvar av dem; kommunpolitikerna som har varit med när deras kommuner har växt, både vad det gäller ytan och verksamhetsområde, och som kan sina kommuner utan och innan.

Bengt Sundh, socialdemokratiskt kommunalråd i Grums, är en av de sista, och vid årsskiftet avgår också han.

I drygt trettio år har han varit engagerad i kommunpolitiken och han har gjort sig känd som en som hävdar sin linje även när den inte passar ihop med andras.

SIDAN 20

VF 8212 21

Bengt Sundh avgår som Grums kommunalråd.

På väg in till jobbet som kommunalråd i Grums är Frank Lassen.

Regimskifte i Grums kommun:

”Sundhs-borg försvinner...”

...Frank-rike kommer!”

Solhagen avvecklas successivt

GRUMS **VF** Näst sista beslutet i vårdhemmet Solhagens historia fattades av socialnämnden i Grums härom dagen. Solhagen har varit en het valfråga under de senaste valrörelserna.

Såväl intagnings- som anställningsstopp råder nu för Solhagen. Vårdhemmet har i dag 18 gäster och den skaran är bara hälften av vad den var för ett drygt år sedan.

Det är inte meningen att någon gäst ska behöva flytta från Solhagen, säger socialnämndens ordf Frank Lassen (s).

VF 83/027 Över miljonen anslås till tre Folkets hus

GRUMS **VF** 1 043 000 kr får de tre Folkets husföreningarna i Grums kommun i driftsbidrag av kommunen under 1984. Mest får Grums Folkets hus med 840 000 kr (190 000 kr är underskott från 1982).

Enligt kommunalrådet i Grums, Frank Lassen (s), är det väl använda pengar.

— Vår strävan är att göra så bra resultat som möjligt. Vi är till för att hålla samlingslokaler för folk och föreningar och därför kan vi inte ta ut hur höga avgifter som helst. Vi dras också med amortering och räntor på 250 000 kr/år på det lån vi tog vid ombyggnaden för tre år sedan, säger Björn Boström, Grums Folkets hus.

Att underskotten minskar i framtiden finns det idag inget som tyder på. I dag betalar varje Grumsbo 98 kr om året till driften av kommunens tre Folkets hus i Grums, Slottsbron och Segmon.

— Vi är inte på något sätt unika bland länets kommuner betonas, Frank Lassen. Det är värt pengarna att hålla husen öppna för allmänheten. Förmodligen skulle det bli billigare att stänga Gruvan men det skulle bli en stor förlust på annat sätt eftersom då folket inte hade någonstans att spela schack, bridge och anordna ”knyt” och dans.

Från kommunalt håll hoppas man att underskotten i framtiden inte ökar snabbare än inflationen. Driftsbidragen ses dock i dag som indirekta stöd till föreningslivet i kommunen.

Stor fest för Grums vitalaste 70-åring!

GRUMS **VE** "Upp till kamp
t kvalet. Sista striden
är..." Med de orden och
takfasta Gruvöns mu-
år inledde Grums so-
demokratiska förening
70-årsjubileum i Grums
ets hus, dit 100-talet
oner sökt sig i skym-
ten på Alla Helgons

ringen sägs vara vital
att den minskat något
enaste åren och idag
är 240 Grumsbor till de

1:45 insamlades till valagitation

GRUMS **VE** Grums 70-åriga s-förening är idag en betydligt lugnare organisation än den var under sina första år på 1910-talet. Tydligt beror det inte på ålderdomssvaghet utan på det mindre eldfångda politiska läget här i landet sedan socialdemokraterna kom i regeringsställning på 1930-talet.

I sin historik om Grums s-förening uppehöll sig kommunalrådet i Grums, Frank Lassen, vid åren 1917-18 som var en dramatisk period för föreningen.

Järnvägaren J A Malm utsågs 1913 till föreningens förste ordf. 1917 när hela styrelsen entledigades var kassan 9.98 kr. Samma år bildades en fond där sjuka medlemmar kunde få ekonomisk hjälp till skatten. Förslag på protestmöte och hungerdemonstration framfördes mot de svåra livsmedelsförhållandena.

– 13 maj 1917 hölls protestmötet och därefter en demonstration där man bl a krävde sänkning av mjölkpriset. En tid därefter inrättades ett centralkök vid Grönbergs folkskola

med utskänkning av mat till de som hade det sämst ställt, sa Frank Lassen.

Hösten 1917 föreslogs en julotta med det blev ingen p g a att man varken hade pengar till ljus eller talare. I början av 1918 startade en insamling av pengar till valagitation. Resultatet blev 1,45 kr. En dans arrangerades senare under året för att få pengar till föreningens verksamhet. Behållningen av dansen blev 18,09 kr.

Ekonomin var så svag att man p g a för höga kostnader inte ens hade råd att skicka ett ombud till partikongressen i Karlstad.

Någon Katha Dahlström fanns inte i Grums. Kvinnorna höll sig i bakgrunden. De höll

ihop familjerna och stöttade sina politiskt aktiva män. 1918 föreslogs Betty Backman bli ledamot i en eventuell barnavårdsnämnd.

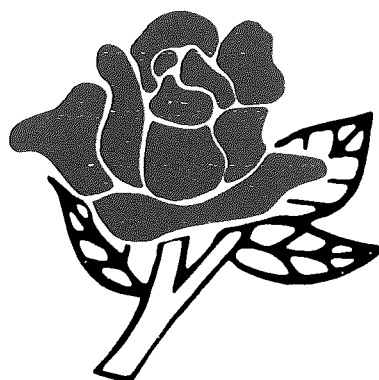
J A Malm engagerade sig kraftigt i skolans utveckling. 1917 godkändes hans förslag om fortsättningsskola och året därpå drev han frågan om fritt slöjdmaterial i både flick- och pojkskolorna.

– Genom att blicka bakåt förstår vi nuet. Perioden jag redovisat präglas av splittring inom arbetarrörelsen och den hårda kampen för rösträtten, sa Frank Lassen och fortsatte:

– Idag gäller kampen det ekonomiska inflytandet – löntagarfonderna

J. A. MALM - Den store pionjären

**Politik är inget annat än att vi skall söka förverkliga
våra drömmar om livet.**

Olof Palme i sin sista valrörelse.